

МІНІСТЕРСТВО
ФІНАНСІВ
УКРАЇНИ

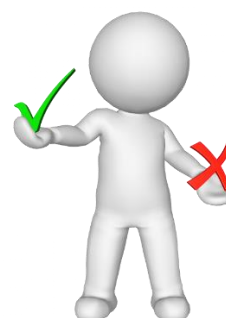

National Academy for
Finance and Economics
*Ministry of Finance of the
Netherlands*

Оцінка якості внутрішнього аудиту в державних органах

методичний посібник

Київ
2019

Цей методичний посібник призначений для керівників та працівників підрозділів внутрішнього аудиту державних органів, а також працівників Центрального підрозділу гармонізації.

У методичному посібнику розкрито підходи до організації та методології проведення внутрішньої та зовнішньої оцінок якості внутрішнього аудиту в державних органах.

Посібник призначений, зокрема, для використання при впровадженні та здійсненні заходів із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

Методичний посібник підготовлено Центральним підрозділом гармонізації у співпраці з проектом технічної підтримки Національної академії фінансів та економіки Міністерства фінансів Королівства Нідерланди. При підготовці посібника використано окремі матеріали керівництва з оцінки якості внутрішнього аудиту в державному секторі, розробленого Співтовариством з взаємного вивчення та обміну досвідом в управлінні державними фінансами PEM PAL.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
Перелік скорочень, що використовуються у посібнику.....	5
I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ..	7
II. ВНУТРІШНЯ ОЦІНКА ЯКОСТІ.....	10
1. Загальні питання проведення внутрішньої оцінки якості.....	10
2. Постійний моніторинг діяльності з внутрішнього аудиту.....	13
3. Вивчення позиції зацікавлених сторін.....	18
4. Періодичні внутрішні оцінки якості (періодичний аналіз діяльності).	19
5. Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту...	25
III. ЗОВНІШНЯ ОЦІНКА ЯКОСТІ.....	29
1. Загальні питання зовнішнього оцінювання якості.....	29
2. Постійний моніторинг та координування діяльності підрозділів внутрішнього аудиту.....	30
3. Планування зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та підготовка до їх проведення.....	31
4. Організаційні аспекти проведення дослідження.....	34
5. Методологія та критерії проведення дослідження за основними асpekтами.....	37
6. Оформлення результатів проведення зовнішньої оцінки якості та їх реалізація.....	43
7. Моніторинг впровадження рекомендацій.....	44
ДОДАТКИ.....	46
1. Зразок контрольного листа здійснення заходів постійного моніторингу.....	46
2. Зразок висновку до аудиторського звіту.....	47
3. Зразок анкети для здійснення заходів постійного моніторингу.....	48
4. Приклад анкети для опитування установи-об'єкта аудиту.....	50
5. Зразок бланку для проведення самооцінки працівника підрозділу внутрішнього аудиту.....	52
6. Приклад примірної форми програми забезпечення та підвищення якості.....	54
7. Зразок примірної програми оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту).....	55
8. КРИТЕРІЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ.....	62

ВСТУП

Підрозділ внутрішнього аудиту повинен приділяти особливу увагу заходам з гарантування та підвищення якості з метою удосконалення своєї діяльності.

Якість роботи підрозділу внутрішнього аудиту впливає на його репутацію та авторитет та у підсумку – на його здатність ефективно виконувати свої повноваження і функції. Якісна робота підрозділу внутрішнього аудиту допомагає посиленню довіри заінтересованих сторін (зокрема, вищого керівництва та установ-об'єктів аудиту), та як наслідок – сприяє тому, що результати проведених внутрішніх аудитів будуть належним чином сприйняті та визнані, а надані рекомендації будуть реалізовані.

Гарантування та підвищення якості повинно охоплювати всю діяльність з внутрішнього аудиту в державному органі. Цей процес носить цілісний характер та повинен розглядатись як невід'ємна частина як діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, так і здійснення функції внутрішнього аудиту в державному органі загалом.

Перелік скорочень, що використовуються у посібнику

база даних – база, яка містить дані щодо об'єктів внутрішнього аудиту підрозділу внутрішнього аудиту державного органу;

внутрішній аудитор, працівник підрозділу внутрішнього аудиту – працівник підрозділу внутрішнього аудиту (посадова особа, на яку покладено повноваження щодо проведення внутрішнього аудиту) в державному органі;

внутрішній документ з питань планування – затверджений розпорядчим документом керівника державного органу внутрішній документ з питань проведення внутрішнього аудиту, який визначає порядок планування діяльності з внутрішнього аудиту;

державний орган, орган, установа – міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські держадміністрації, інші головні розпорядники коштів державного бюджету, їх територіальні органи та бюджетні установи, які належать до сфери їх управління, в яких утворено підрозділи внутрішнього аудиту та на які поширюється дія постанови № 1001;

зведена база даних – база, яка включає дані щодо об'єктів внутрішнього аудиту, закріплені за відповідним підрозділом внутрішнього аудиту, утвореним в державному органі та підвідомчих установах;

зведений план – план діяльності з внутрішнього аудиту, який включає дані підрозділів внутрішнього аудиту міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, його територіального органу та бюджетної установи, яка належать до його сфери управління; обласної та Київської міської державної адміністрації, її структурного підрозділу, утвореного як юридична особа публічного права, та бюджетної установи, що належать до сфери її управління; іншого головного розпорядника коштів державного бюджету, його територіального органу та бюджетної установи, які належать до сфери його управління;

Кодекс етики – Кодекс етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту, затверджений наказом Мінфіну від 29.09.2011 № 1217 та зареєстрований в Мін'юсті 17.10.2011 за № 1195/19933;

Мінфін, Міністерство фінансів – Міністерство фінансів України;

МСВА – Міжнародні стандарти професійної практики внутрішнього аудиту (International Professional Practices Framework, IPPF), підготовлені Інститутом внутрішніх аудиторів (The Institute of Internal Auditors, ІІА);

оцінка якості, дослідження – оцінка функціонування системи внутрішнього аудиту;

підвідомча установа – територіальний орган та/або бюджетна установа міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади; структурний підрозділ, утворений як юридична особа публічного права/бюджетна установа обласної, Київської міської державної адміністрації; територіальний орган та

бюджетна установа іншого головного розпорядника коштів державного бюджету;

план – до 2019 року – піврічний план діяльності з внутрішнього аудиту, з 2019 року – стратегічний та операційний плани діяльності з внутрішнього аудиту;

постанова № 1001 – постанова Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001 «Деякі питання здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту»;

Порядок № 1001 – Порядок здійснення внутрішнього аудиту та утворення підрозділів внутрішнього аудиту, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 28.09.2011 № 1001;

Порядок оцінки № 480 – Порядок здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту, затверджений наказом Мінфіну від 03.05.2017 № 480 та зареєстрований в Мін'юсті 24.05.2017 за № 663/30531;

Стандарти – Стандарти внутрішнього аудиту, затверджені наказом Мінфіну від 04.10.2011 № 1247 та зареєстровані в Мін'юсті 20.10.2011 за № 1219/19957;

ЦПГ – Центральний підрозділ гармонізації (з 2017 року – Департамент гармонізації державного внутрішнього фінансового контролю Мінфіну);

- за таким умовним позначенням наведено важливу інформацію та рекомендації, на які слід особливо звертати увагу внутрішньому аудитору.

I. ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

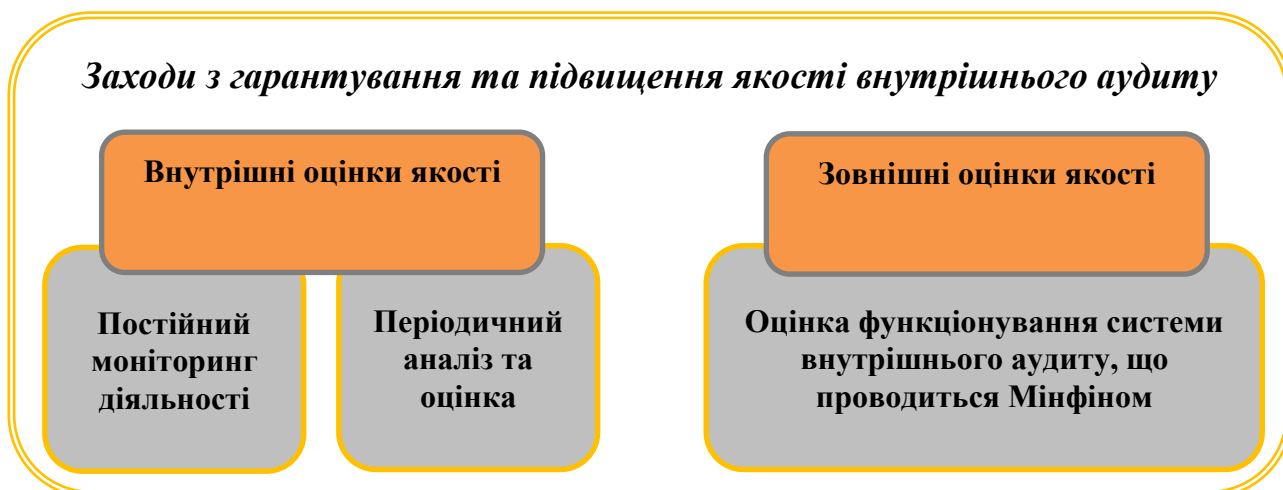
Забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту є важливим аспектом діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі.

Постійна та періодична оцінка всього спектру діяльності з внутрішнього аудиту є основою забезпечення його належної якості та розвитку функції внутрішнього аудиту в державних органах відповідно до вимог національного законодавства та кращих вітчизняних і міжнародних практик.

Заходи з гарантування якості внутрішнього аудиту обов'язково повинні включати як внутрішні, так і зовнішні оцінки якості.

Відповідно до Стандартів оцінка якості внутрішнього аудиту здійснюється керівником підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішня оцінка якості) та Мінфіном шляхом проведення оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішня оцінка якості).

Аналогічні вимоги щодо проведення як внутрішніх, так і зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту передбачені МСВА (стандарти 1300, 1310, 1311, 1312, 1320).

Внутрішня і зовнішня оцінки якості внутрішнього аудиту – це процес дослідження та аналізу діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі з метою оцінки функції внутрішнього аудиту на предмет відповідності національним стандартам, кодексам, правилам та іншим вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту, оцінки ефективності реалізації функції та визначення заходів з її покращення (рекомендацій щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту).

Внутрішня та зовнішня оцінка якості повинні стосуватись усіх аспектів діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі, зокрема, організаційно-правових засад функціонування підрозділу внутрішнього аудиту

та кадрової політики, внутрішньої нормативно-правової бази з питань внутрішнього аудиту, системи планування діяльності з внутрішнього аудиту, організації та проведення внутрішніх аудитів, документування їх результатів, результативності внутрішніх аудитів та реалізації їх результатів, моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій, звітування про діяльність з внутрішнього аудиту, взаємодії з внутрішніми та зовнішніми зацікавленими структурами тощо.

Оцінювання якості стосується як безпосередньо роботи підрозділу внутрішнього аудиту, так і діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі загалом, в тому числі вищого керівництва та операційних підрозділів. Наприклад, в частині забезпечення керівником державного органу належних умов для проведення внутрішнього аудиту (укомплектування підрозділу, добору кадрів відповідної кваліфікації, забезпечення систематичного підвищення їх кваліфікації, вжиття відповідних заходів реагування за результатами проведення внутрішніх аудитів тощо).

При проведенні оцінок якості доцільно застосовувати також бенчмаркінг, тобто оцінювати діяльність не лише з точки зору відповідності національному законодавству та стандартам, але й з точки зору порівняння з кращими практиками (національними та міжнародними).

Головне завдання оцінки якості – визначити сфери діяльності з внутрішнього аудиту, які потребують покращення та удосконалення.

За МСВА внутрішні оцінки якості повинні включати постійний моніторинг діяльності функції внутрішнього аудиту та періодичні оцінки (самооцінки).

Постійний моніторинг є невід’ємною частиною повсякденного нагляду, перевірки та оцінки функції внутрішнього аудиту. Постійний моніторинг входить до регулярних політик та практик управління функцією внутрішнього аудиту. Періодичні оцінки проводяться для визначення відповідності кодексу етики та стандартам.

Відповідно до національних Стандартів внутрішня оцінка якості передбачає моніторинг діяльності з внутрішнього аудиту, що проводиться керівником підрозділу внутрішнього аудиту, періодичний аналіз діяльності такого підрозділу, що проводиться працівниками підрозділу внутрішнього аудиту шляхом самооцінки або іншими працівниками установи, що володіють практичними знаннями у сфері внутрішнього аудиту.

Зовнішні оцінки за МСВА повинні проводитися щонайменше один раз на п’ять років кваліфікованим незалежним експертом або групою експертів, які не є співробітниками організації.

При цьому, зовнішні оцінки можуть бути проведені шляхом повної зовнішньої оцінки або самооцінки з незалежною зовнішньою ратифікацією (підтвердженням). Зовнішній експерт повинен зробити висновок щодо відповідності кодексу етики та стандартам. Незалежність експерту з оцінки або групи таких експертів передбачає відсутність фактичного або потенційного

конфлікту інтересів, а також відсутність належності або підконтрольності тій установі, до якої належить функція внутрішнього аудиту.

Згідно із вітчизняними Стандартами зовнішня оцінка якості внутрішнього аудиту державного органу здійснюється Мінфіном у встановленому законодавством порядку.

II. ВНУТРІШНЯ ОЦІНКА ЯКОСТІ

1. Загальні питання проведення внутрішньої оцінки якості

Діяльність з внутрішнього аудиту в державному органі має обов'язково включати заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту та визначення внутрішньої стратегії розвитку підрозділу внутрішнього аудиту.

Невід'ємною частиною цього процесу є постійна та періодична оцінка всього спектру діяльності з внутрішнього аудиту шляхом проведення внутрішніх оцінок якості.

Внутрішня оцінка якості – це процес аналізу діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі з метою забезпечення (гарантій) відповідності діяльності національним стандартам, кодексам, правилам та іншим вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту, оцінки ефективності реалізації функції та визначення заходів із забезпечення та підвищення ефективності виконання підрозділом внутрішнього аудиту своїх завдань, а також реалізації функції внутрішнього аудиту в державному органі загалом.

Внутрішня оцінка якості повинна носити цілісний характер, тобто бути вбудована в усі етапи і процедури внутрішнього аудиту та стосуватись усіх аспектів діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі (організаційно-правових засад функціонування підрозділу внутрішнього аудиту та кадрової політики, внутрішньої нормативно-правової бази з питань внутрішнього аудиту, системи планування діяльності з внутрішнього аудиту, організації та проведення внутрішніх аудитів, документування їх результатів, результативності внутрішніх аудитів та реалізації їх результатів, системи моніторингу результатів впровадження аудиторських рекомендацій, взаємодії з внутрішніми та зовнішніми зацікавленими структурами тощо).

У разі утворення підрозділів внутрішнього аудиту в територіальних органах та/або бюджетних установах сфери управління відповідного державного органу, заходи з гарантування якості (особливо періодичний аналіз та оцінки), які реалізуються підрозділом внутрішнього аудиту апарату державного органу, обов'язково мають покривати також діяльність таких підрозділів внутрішнього аудиту в системі державного органу.

У малочисельних підрозділах внутрішнього аудиту (або утворення самостійної посади спеціаліста з питань проведення внутрішнього аудиту) внутрішні оцінки якості реалізуються таким працівником шляхом самооцінки та шляхом залучення до внутрішніх оцінок інших працівників установи, що володіють практичними знаннями у сфері внутрішнього аудиту.

Відповідно до Стандартів внутрішня оцінка якості внутрішнього аудиту передбачає моніторинг діяльності з внутрішнього аудиту, що проводиться керівником підрозділу внутрішнього аудиту, періодичний аналіз діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, що проводиться працівниками підрозділу внутрішнього аудиту шляхом самооцінки або іншими працівниками установи,

що володіють практичними знаннями у сфері внутрішнього аудиту. Проведення періодичних внутрішніх оцінок якості відповідно до вимог Стандартів є частиною програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, яка щорічно складається керівником підрозділу внутрішнього аудиту та затверджується керівником установи.

Порядок, процедури, періодичність та форми (шаблони) проведення внутрішніх оцінок якості та складання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту мають бути визначені основними внутрішніми документами з питань внутрішнього аудиту.

Внутрішня оцінка якості реалізується на двох рівнях:

- I) **постійний моніторинг** та підтримка реалізації функції внутрішнього аудиту в ході організації, проведення та реалізації результатів аудиторських досліджень;
- II) **періодичні оцінки** діяльності підрозділу внутрішнього аудиту (через самооцінку, оцінку іншими працівниками, що володіють практичними знаннями у сфері внутрішнього аудиту, щорічне оцінювання діяльності державних службовців тощо).

Частиною заходів з гарантування якості може бути також **вивчення позиції зацікавлених сторін** (вищого керівництва, керівників структурних підрозділів, відповідальних за діяльність та установ-об'єктів внутрішнього аудиту) для отримання сторонньої оцінки якості внутрішнього аудиту.

Важливим аспектом внутрішніх заходів з гарантування якості є також **визначення** (спільно з вищим керівництвом державного органу) **чітких ключових показників діяльності підрозділу внутрішнього аудиту** (кількісних та/або якісних вимірюваних індикаторів), у тому числі для використання при проведенні внутрішніх оцінок якості.

Набір ключових показників має базуватись на цілях внутрішнього аудиту та враховувати специфічні аспекти діяльності установи. Такі ключові показники мають надавати інформацію, яка задовольнятиме потребу різних користувачів (вищого керівництва, керівника підрозділу внутрішнього аудиту, ЦПГ тощо).

Ключові показники діяльності мають охоплювати:

результати, досягнуті по відношенню до цілей;

«додану вартість» діяльності з внутрішнього аудиту;

фактичне виконання у порівнянні з запланованим тощо.

Наприклад, ключовими показниками діяльності підрозділу внутрішнього аудиту можуть бути:

☑ - рівень охоплення внутрішніми аудитами мережі об'єктів аудиту (зокрема, об'єктів з високим рівнем ризику);

☑ - частка проведених аудитів ефективності;

☑ - рівень виконання планів діяльності з внутрішнього аудиту, відсоток вчасно виконаних аудиторських завдань;

☑ - частка аудиторських рекомендацій, прийнятих керівництвом установи;

☑ - рівень впровадження наданих аудиторських рекомендацій;

☑ - частка рекомендацій, за якими досягнуто результативності;

☑ - зменшення частки коментарів до аудиторських звітів, які були враховані (зокрема, у зв'язку з неналежним проведенням аудиту);

☑ - рівень укомплектування підрозділу внутрішнього аудиту з урахуванням загальної потреби в навиках і компетенціях, необхідних для виконання аудиторських завдань;

☑ - частка працівників, які пройшли підвищення кваліфікації тощо.

Ключові показники діяльності необхідно регулярно переглядати, щоб вони відповідали потребам та ефективно використовувались.

Організація та проведення внутрішніх оцінок якості забезпечується керівником підрозділу внутрішнього аудиту.

При проведенні внутрішніх оцінок якості необхідно дотримуватись принципів об'єктивності та незалежності, а також достовірності, доступності та прозорості, взаємодії та поваги до державного службовця.

З результатами проведених внутрішніх оцінок якості мають бути ознайомлені всі працівники підрозділу внутрішнього аудиту. Так само, всі внутрішні аудитори мають бути обізнані щодо змісту та заходів програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

Про результати внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту керівник підрозділу внутрішнього аудиту обов'язково інформує керівника установи.

2. Постійний моніторинг діяльності з внутрішнього аудиту

Постійний моніторинг та підтримка реалізації функції внутрішнього аудиту є невід'ємною частиною заходів із забезпечення та підвищення якості функції внутрішнього аудиту в державному органі. Він включає безперервний нагляд, перевірку та наставництво і навчання працівників підрозділу внутрішнього аудиту.

Постійний моніторинг та підтримка реалізації функції внутрішнього аудиту безпосередньо в ході організації, проведення та реалізації результатів аудиторських досліджень **здійснюється на рівні:**

- ✓ керівника підрозділу внутрішнього аудиту;
- ✓ керівника аудиторської групи;
- ✓ кожного внутрішнього аудитора, його безпосереднього керівника тощо в процесі виконання завдань.

На рівні виконання аудиторського завдання здійснення поточного моніторингу функції внутрішнього аудиту передбачає діяльність усіх, причетних до виконання цього завдання (внутрішнього аудитора, його безпосереднього керівника, керівника аудиторської групи, керівника підрозділу внутрішнього аудиту).

Внутрішній аудитор забезпечує якість виконання аудиторських завдань шляхом дотримання Стандартів, Кодексу етики, вимог інших нормативно-правових актів, а також внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту та виконання своїх обов'язків на високому професійному рівні.

У разі проведення аудиторського дослідження групою внутрішніх аудиторів, керівник такої аудиторської групи спрямовує та координує діяльність усіх членів групи. У таких випадках керівник аудиторської групи має постійно наглядати за дотриманням членами аудиторської групи вимог нормативно-правової бази у сфері внутрішнього аудиту, ефективності реалізації аудиторського дослідження, а також підтримувати постійний зв'язок із керівником підрозділу внутрішнього аудиту. При проведенні аудиторського дослідження працівники підрозділу внутрішнього аудиту забезпечують об'єктивність висновків в офіційній документації, а керівник аудиторської групи – загальну якість результатів роботи аудиторської групи.

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту здійснює повсякденний поточний нагляд за реалізацією функції внутрішнього аудиту на кожній його стадії, в тому числі моніторинг за ходом здійснення кожного аудиторського завдання. Зокрема, відповідний нагляд полягає у забезпеченні постійного здійснення контрольної функції керівника підрозділу внутрішнього аудиту за правильністю визначення цілей внутрішнього аудиту та його очікуваних результатів, якістю планування внутрішнього аудиту, розподілу трудових ресурсів, якістю складання програми аудиту, аудиторського звіту тощо.

На рівні керівника аудиторської групи (при плануванні та здійсненні аудиторського дослідження) обов'язковим є моніторинг щоденної аудиторської діяльності.

Керівник аудиторської групи призначається для досягнення цілей та забезпечення належної якості внутрішнього аудиту. Виконання функцій керівника аудиторської групи передбачає, зокрема:

- розподіл завдань та обсягів роботи між членами аудиторської групи та за потреби – їх коригування;
- контроль ходу виконання завдань кожним членом аудиторської групи, стану виконання ними програми, надання їм необхідної допомоги;
- вжиття в межах повноважень заходів для забезпечення об'єктивності і незалежності членів аудиторської групи;
- інформування керівника підрозділу внутрішнього аудиту про фактори, що негативно впливають на незалежність і об'єктивність членів аудиторської групи;
- оцінку відповідності обраних членами аудиторської групи методів внутрішнього аудиту цілі, обсягу, термінам і розподілу трудових ресурсів та за потреби – вжиття необхідних заходів;
- інформування керівника підрозділу внутрішнього аудиту про необхідність участі у внутрішньому аудиті залучених фахівців/експертів, отримання необхідної інформації від третіх осіб, отримання членами аудиторської групи необхідних консультацій, роз'яснень та іншої допомоги, включаючи технічну;
- розгляд, повернення на доопрацювання або схвалення офіційної документації про результати виконання членами аудиторської групи завдань під час внутрішнього аудиту.

Здійснення моніторингу керівником аудиторської групи може реалізовуватись шляхом:

- ✓ закріплення питань програми за членами аудиторської групи та визначенням часу на їх виконання, а також визначення порядку та періодичності робочого звітування про стан виконання завдань;
- ✓ проведення перед початком внутрішнього аудиту наради з членами аудиторської групи (зокрема, з метою з'ясування розуміння членами групи закріплених за ними завдань, обговорення результатів попереднього вивчення об'єкта аудиту, обговорення питань аудиту та методів їх дослідження, обговорення можливих проблем та ризиків при проведенні аудиторського дослідження тощо);
- ✓ постійного нагляду за достатністю ресурсів (людських, часових тощо) на виконання програми аудиту;
- ✓ нагляду за виконанням членами групи закріплених завдань, у тому числі дотримання строків та забезпечення належної якості виконання завдань (адекватності обраних методів дослідження, аудиторських процедур, повноти аудиторських дій тощо) для отримання гарантій того, що здійснені аудиторські

процедури та зібрані аудиторські докази є достатніми для підтвердження аудиторських висновків;

- ✓ надання методологічної та консультаційної підтримки членам аудиторської групи; обговорення з членами аудиторської групи проблемних питань, що виникають при проведенні дослідження, та розробка шляхів їх вирішення;

- ✓ спілкування з працівниками установи-об'єкта аудиту для прийняття рішень по будь-якому поточному питанню/проблемі;

- ✓ систематична перевірка отриманих результатів на кожному етапі проведення аудиторського дослідження;

- ✓ систематичне (зокрема, після завершення кожного етапу дослідження) інформування керівника підрозділу внутрішнього аудиту про хід дослідження;

- ✓ обговорення з членами аудиторської групи проектів складених ними офіційних документів за результатами аудиторського дослідження, у тому числі щодо повноти дослідження усіх питань програми, відповідності та достатності аудиторських доказів для наданих аудиторських висновків, правильності кваліфікації встановлених фактів порушень та недоліків тощо;

- ✓ надання конкретних і чітких вказівок щодо необхідності доопрацювання офіційної документації за результатами аудиторського дослідження;

- ✓ обговорення з членами аудиторської групи проекту аудиторських рекомендацій щодо їх якості та відповідності встановленим фактам, надання вказівок щодо необхідності доопрацювання рекомендацій;

- ✓ обговорення проекту аудиторського звіту та рекомендацій з керівником підрозділу внутрішнього аудиту, забезпечення його доопрацювання у разі необхідності;

- ✓ забезпечення своєчасного надання аудиторського звіту для ознайомлення відповідальним за діяльність, проведення обговорення;

- ✓ надання вказівок щодо забезпечення реалізації матеріалів проведеного внутрішнього аудиту та контроль за їх виконанням тощо.

Моніторинг, який здійснюється керівником аудиторської групи в ході проведення аудиторського дослідження повинен гарантувати, що:

члени робочої групи дотримуються вимог Стандартів, Кодексу етики, іншого законодавства та вимог внутрішніх документів з питань проведення внутрішнього аудиту;

проблемні питання, які виникали, вчасно вирішені та не мають впливу на виконання аудиторського завдання;

усі аудиторські висновки належним чином обґрунтовані та підкріплені належною доказовою базою;

виявлені недоліки та відхилення, допущені внутрішніми аудиторами при виконанні аудиторського завдання, складанні документації тощо, усунуті до завершення внутрішнього аудиту.

На рівні керівника підрозділу внутрішнього аудиту поточний моніторинг здійснюється в ході візування (погодження) документів, проведення робочих нарад тощо у вигляді загального нагляду за плануванням, організацією та проведенням внутрішніх аудитів, своєчасністю та якістю складання аудиторських звітів, наданих рекомендацій, моніторингом їх впровадження.

До основних заходів, що здійснюються керівником підрозділу внутрішнього аудиту в ході поточного моніторингу функції з внутрішнього аудиту, належить:

- ✓ створення необхідних умов для результативної роботи підрозділу внутрішнього аудиту;
- ✓ оцінка якості складання плану діяльності з внутрішнього аудиту;
- ✓ аналіз завантаженості працівників підрозділу внутрішнього аудиту та забезпечення її рівномірності;
- ✓ контроль за своєчасністю та повнотою виконання підрозділом внутрішнього аудиту плану діяльності з внутрішнього аудиту;
- ✓ визначення відповідальних осіб за здійснення постійного моніторингу (зокрема, при виконанні конкретних аудиторських завдань) та делегування їм відповідних повноважень. Наприклад, це стосується призначення керівника аудиторської групи (з урахуванням професійних здібностей, знань, умінь та навичок) та делегування йому відповідних повноважень, нагляду за виконанням відповідним працівником функцій керівника аудиторської групи, надання методологічної та консультативної підтримки керівнику аудиторської групи;
- ✓ опитування працівників підрозділу внутрішнього аудиту щодо наявності конфлікту інтересів перед визначенням складу аудиторської групи;
- ✓ розгляд, підписання/візування документів, які стосуються організації внутрішніх аудитів (програми аудиту, розпорядчого документу на здійснення аудиту, запитів для отримання інформації в порядку вивчення об'єкту внутрішнього аудиту тощо);
- ✓ проведення інструктажу перед початком виконання аудиторського завдання для працівників підрозділу внутрішнього аудиту, в тому числі з метою оцінки готовності до виконання завдання;
- ✓ загальний нагляд за виконанням програми аудиту; запровадження систематичного інформування керівником аудиторської групи керівника підрозділу внутрішнього аудиту про хід проведення аудиту;
- ✓ обговорення з керівником аудиторської групи проблемних питань, що виникають при проведенні дослідження, та їх вирішення;
- ✓ залучення у разі виявлення недостатності у компетенціях працівників підрозділу зовнішніх фахівців/експертів до виконання аудиторських завдань, оцінки наявності у таких фахівців/експертів відповідної кваліфікації та досвіду;
- ✓ систематичне (зокрема, після завершення кожного етапу дослідження) заслуховування аудиторських груп про стан виконання аудиторських завдань;

- ✓ розгляд проекту аудиторського звіту, обговорення проекту аудиторського звіту та рекомендацій з керівником аудиторської групи, надання конкретних і чітких вказівок щодо необхідності їх доопрацювання;
- ✓ надання вказівок щодо забезпечення реалізації матеріалів проведеного внутрішнього аудиту та контроль за їх виконанням;
- ✓ аналіз дієвості моніторингу, що здійснюється підрозділом внутрішнього аудиту для забезпечення впровадження рекомендацій, наданих за результатами внутрішніх аудитів; контроль та надання вказівок щодо вжиття додаткових заходів при здійсненні моніторингу впровадження рекомендацій;
- ✓ систематична оцінка та виявлення недостатності у компетенціях підрозділу внутрішнього аудиту, вжиття заходів для її усунення;
- ✓ аналіз основних показників діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, періодичної звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту тощо.

Моніторинг повинен здійснюватись як щодо безпосередньо виконання аудиторських завдань, так і щодо загальних організаційних аспектів діяльності підрозділу внутрішнього аудиту та заходів з професійного розвитку внутрішніх аудиторів.

Таким чином, **всі працівники підрозділу внутрішнього аудиту, в межах визначених повноважень, відповідальні за забезпечення якості внутрішнього аудиту**, яка реалізується через запровадження постійного моніторингу функції внутрішнього аудиту. Зокрема:

 кожний внутрішній аудитор повинен постійно оцінювати свою роботу з метою забезпечення її відповідності вимогам законодавства та внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту;

 керівник аудиторської групи відповідальний за нагляд та наставництво (навчання на практиці) членів аудиторської групи при виконанні аудиторських завдань;

 керівник підрозділу внутрішнього аудиту відповідальний за загальну якість роботи підрозділу внутрішнього аудиту та за якість постійного моніторингу функції внутрішнього аудиту.

Конкретні вимоги, процедури та форми організації і здійснення постійного моніторингу та підтримки реалізації функції внутрішнього аудиту визначаються у внутрішніх документах державного органу.

При цьому, необхідно передбачити у внутрішніх документах:

- ❖ визначення безперервного моніторингу як важливого компоненту повсякденної діяльності підрозділу внутрішнього аудиту;
- ❖ визначення повноважень та відповідальності за здійснення безперервного моніторингу на всіх рівнях;
- ❖ затвердження шаблонів та інструментів для здійснення такого безперервного моніторингу.

На практиці здійснення постійного моніторингу та підтримки реалізації функції внутрішнього аудиту в ході виконання аудиторських завдань повинно мати відповідне документальне підтвердження.

Певні аспекти здійснення такого моніторингу можуть підтверджуватись письмовими дорученнями, протоколами нарад, доповідними/службовими записками, іншими документами, а також візами, підписами, грифами затвердження на документах тощо.

Водночас, основним підтвердженням здійснення постійного моніторингу та підтримки реалізації функції внутрішнього аудиту (його безперервності, комплексності та відслідковуваності), як правило, слугують відповідні шаблони, які заповнюються особою, відповідальною за здійснення моніторингу, та працівниками, щодо яких здійснювався такий моніторинг.

Такі **шаблони повинні бути формалізовані** на рівні установи (затверджені внутрішніми документами).

Формами відповідних шаблонів можуть бути, зокрема:

☞ - таблиці/довідки/контрольні листи про здійснення моніторингу, які заповнюються по мірі виконання заходів постійного моніторингу. Приклад форми відповідної таблиці у додатку 1;

☞ - висновки до аудиторських звітів/матеріалів аудиту, які складаються керівником аудиторської групи та/або керівником підрозділу внутрішнього аудиту за наслідками кожного внутрішнього аудиту. Приклад форми відповідного висновку у додатку 2;

☞ - анкети з чітко визначеним переліком питань, відповіді на які надаються в ході виконання заходів постійного моніторингу. Розроблення таких анкет дозволяє не лише задокументувати процес здійснення моніторингу відповідальною особою, але й самостійно контролювати якість виконання аудиторських завдань працівниками підрозділу внутрішнього аудиту (орієнтуючись на відповідні питання для гарантування якості виконання аудиторських завдань). Приклад анкети у додатку 3;

☞ - таблиці встановленої форми про хід виконання аудиторських завдань, які заповнюються працівниками підрозділу внутрішнього аудиту (наприклад, в електронному вигляді із оперативним внесенням основної інформації про виконаний етап завдання) та дозволяють здійснювати моніторинг повноти та своєчасності виконання аудиторських завдань тощо.

3. Вивчення позиції зацікавлених сторін

Важливою частиною заходів з гарантування якості є вивчення позиції зацікавлених сторін. Так, для забезпечення та внутрішнього оцінювання якості внутрішнього аудиту підрозділом внутрішнього аудиту можуть бути впроваджені додаткові заходи, зокрема, щодо отримання сторонньої оцінки якості внутрішнього аудиту внутрішніми зацікавленими сторонами (наприклад, вищим керівництвом, керівниками структурних підрозділів, відповідальними за діяльність та установами-об'єктами внутрішнього аудиту).

Такі заходи можуть бути спрямовані на вивчення реакції зацікавлених сторін щодо якості проведених внутрішніх аудитів, а також щодо відповідності результатів аудиторських досліджень очікуванням відповідних сторін.

Вивчення позиції зацікавлених сторін може здійснюватись шляхом:

- ✍ анкетування;
- ✍ спілкування з представниками установ-об'єктів аудиту в процесі погодження проекту аудиторського звіту;
- ✍ аналізу листів, отриманих від установ-об'єктів аудиту щодо впровадження наданих за результатами внутрішніх аудитів рекомендацій;
- ✍ аналізу скарг на дії працівників підрозділу внутрішнього аудиту;
- ✍ обговорення питань, що стосуються внутрішніх аудитів на нарадах у керівника установи, інших нарадах тощо.

Анкетування зацікавлених сторін може проводитись:

- після кожного завершеного внутрішнього аудиту – анкетування установ-об'єктів аудиту;
- періодично (наприклад, щороку перед проведенням періодичних внутрішніх оцінок/самооцінок) – анкетування вищого керівництва, керівників структурних підрозділів установи тощо.

Звернення до установи-об'єкта аудиту після завершення виконання аудиторського завдання з проханням надати відгук щодо роботи внутрішніх аудиторів та результатів аудиту є досить успішною практикою. Водночас, слід врахувати, що такий відгук завжди матиме певну частку необ'єктивності (у разі негативного висновку за результатами внутрішнього аудиту установи-об'єкти аудиту можуть навмисно надавати занадто критичні відгуки; або ж навпаки відгуки деяких установ можуть бути занадто позитивними з метою запобігання проведенню наступних аудитів). Ти не менш, опитування установи-об'єкта аудиту може бути використане підрозділом внутрішнього аудиту для отримання корисної та цінної інформації для подальшого підвищення якості функції внутрішнього аудиту.

При опитуванні установ-об'єктів аудиту необхідно використовувати набір критеріїв якості. Приклад анкети для опитування у додатку 4.

4. Періодичні внутрішні оцінки якості (періодичний аналіз діяльності)

Періодичний аналіз та оцінка діяльності підрозділу внутрішнього аудиту (внутрішні оцінки якості) проводяться працівниками підрозділу внутрішнього аудиту шляхом самооцінки або іншими працівниками установи, що володіють практичними знаннями у сфері внутрішнього аудиту.

Порядок, процедури, критерії оцінки, періодичність та інші аспекти проведення періодичних внутрішніх оцінок якості в кожній окремій установі повинен бути визначений у внутрішніх документах установи з урахуванням загального порядку та особливостей діяльності установи.

При цьому, внутрішніми документами установи має бути обов'язково визначено:

➤ процедури організації та проведення внутрішньої оцінки якості (періодичність її проведення, терміни, відповідальні особи за проведення оцінки, права і обов'язки посадових осіб установи, пов'язані з проведенням такої оцінки, порядок та послідовність дій, їх документальне оформлення, вирішення спірних питань, звітування про результати оцінки вищому керівництву та інші організаційні аспекти);

- форми шаблонів (бланків) періодичної внутрішньої оцінки якості;
- перелік питань, за якими здійснюється внутрішня оцінка якості;
- систему оцінювання, включаючи критерії оцінки;
- порядок реалізації результатів внутрішньої оцінки якості.

Періодичні внутрішні оцінки якості можуть проводитись на декількох рівнях (у декілька етапів), наприклад:

I) періодичні самооцінки працівників;

II) періодичний аналіз та оцінка діяльності з внутрішнього аудиту (з охопленням усіх аспектів такої діяльності).

Періодичні самооцінки працівників передбачають аналіз діяльності окремо кожного працівника підрозділу внутрішнього аудиту.

Самооцінка здійснюється усіма працівниками підрозділу внутрішнього аудиту та передбачає оцінку якості тих аспектів діяльності внутрішнього аудиту, до реалізації яких вони залучались. Крім того, за дорученням керівника підрозділу внутрішнього аудиту, самооцінка може передбачати, коли один працівник підрозділу внутрішнього аудиту оцінює якість виконання аудиторських функцій іншим працівником підрозділу.

В ході такої самооцінки кожен працівник підрозділу внутрішнього аудиту, окрім оцінки власної діяльності з внутрішнього аудиту на предмет дотримання національних стандартів та інших документів з питань внутрішнього аудиту, може оцінювати якість досягнутих ним результатів діяльності порівняно з:

іншими працівниками підрозділу внутрішнього аудиту;

результатами внутрішніх аудитів або контрольних заходів, проведених зовнішніми контролюючими органами;

кращим досвідом у сфері внутрішнього аудиту (наприклад, кращими міжнародними практиками, застосування сучасних аудиторських методів і методологічних прийомів) тощо.

Самооцінка може проводитись як шляхом проведення самостійного аналізу якості власної діяльності з внутрішнього аудиту (аналізу складених документів, результатів проведених аудитів, якості планування аудиторського дослідження тощо), так і шляхом аналізу результатів проведеного опитування зацікавлених сторін (зокрема, анкетування представників установ-об'єктів аудиту).

З урахуванням проведеної самооцінки кожен працівник підрозділу внутрішнього аудиту аналізує можливість покращення своєї діяльності. Крім того, керівником підрозділу внутрішнього аудиту та/або безпосереднім керівником внутрішнього аудитора за результатами проведених самооцінок працівників визначаються завдання/заходи, спрямовані на покращення роботи внутрішніх аудиторів, запобігання виявленим недолікам та підвищення професійного рівня кожного внутрішнього аудитора.

Самооцінку доцільно проводити шляхом заповнення кожним внутрішнім аудитором відповідного бланку опитувальника (анкети), що містить в собі визначений перелік запитань з окремих аспектів діяльності з внутрішнього аудиту. Відповідний перелік запитань доцільно формалізувати у внутрішніх документах установи. Приклад бланку для самооцінки працівників підрозділу внутрішнього аудиту у додатку 5.

Самооцінки доцільно проводити із встановленою періодичністю, наприклад, щопівроку або щороку. Результати проведених самооцінок враховуються також при проведенні періодичного аналізу та оцінки діяльності з внутрішнього аудиту.

Окремо можна виділити такий різновид періодичної оцінки як проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців відповідно до вимог законодавства з питань державної служби.

Метою оцінювання є визначення якості виконання державним службовцем поставлених завдань, а також прийняття рішення щодо його преміювання, планування службової кар'єри, визначення потреби у професійному навчанні.

Таке оцінювання сприяє розвитку ініціативи і творчої активності державних службовців, визначає їх потенціал, потребу у підвищенні кваліфікації та особистому розвитку; плануванню кар'єри, вдосконаленню процесу планування та організації діяльності як державного службовця, так і підрозділу внутрішнього аудиту в цілому, виявленню організаційних проблем та оперативного реагування на них, аналізу виконання посадових інструкцій.

Періодичний аналіз та оцінка діяльності з внутрішнього аудиту (з охопленням усіх аспектів такої діяльності) проводиться, як правило, керівником підрозділу внутрішнього аудиту або під його загальним керівництвом групою найбільш досвідчених аудиторів. До складу відповідної групи за рішенням керівника установи можуть входити і інші працівники установи, що володіють практичними знаннями у сфері внутрішнього аудиту (наприклад, керівники інших профільних структурних підрозділів установи).

Періодичність проведення таких внутрішніх оцінок якості на рівні нормативних актів з внутрішнього аудиту не визначена. Водночас, у національних Стандартах передбачено щорічне складання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, яка, в свою чергу, має включати результати внутрішніх оцінок якості.

З урахуванням викладеного, а також для оперативного реагування на можливі недоліки у діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, підвищення ефективності заходів з гарантування і підвищення якості внутрішнього аудиту в державному органі такі **періодичні оцінки доцільно проводити щороку**.

При проведенні періодичних оцінок діяльності підрозділу внутрішнього аудиту обов'язково враховуються результати постійного моніторингу якості реалізації функції внутрішнього аудиту, а також результати проведених працівниками підрозділу внутрішнього аудиту самооцінок.

Періодичними внутрішніми оцінками доцільно охоплювати увесь спектр діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі, зокрема:

- *організаційно-правові засади функціонування підрозділу* (статус та незалежність підрозділу; дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту; організаційно-правова взаємодія керівника підрозділу з керівником органу тощо);

- *кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту* (чисельність працівників підрозділу та стан його укомплектування; відповідність персоналу визначеним внутрішніми документами вимогам; організаційні питання розстановки кадрів; організація роботи з підвищення кваліфікації працівників підрозділу тощо);

- *внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту* (відповідність Положення про підрозділ, його структурні підрозділи та посадових інструкцій працівників вимогам законодавства; відповідність затверджених внутрішніх регламентів з планування, організації, проведення, документування внутрішніх аудитів, реалізації їх результатів вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту);

- *планування діяльності з внутрішнього аудиту* (дотримання порядку формування та затвердження планів, внесення змін до них; дотримання підходів до визначення та оцінки ризиків, формування планів на підставі оцінки ризиків; стан виконання планів та позапланових доручень тощо);

- *організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів* (забезпечення підготовки до проведення внутрішнього аудиту; дотримання встановлених вимог при організації внутрішніх аудитів; розподіл трудових ресурсів та питань аудиту тощо);

- *документування ходу та результатів внутрішнього аудиту* (якість та повнота проведених досліджень, аудиторських звітів, оформлення робочих та офіційних документів тощо);

- *реалізація результатів внутрішніх аудитів, моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження* (результативні показники внутрішніх аудитів; якість наданих аудиторських рекомендацій та повнота їх впровадження; інформування керівника установи про результати аудитів та прийняття ним відповідних рішень; здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій тощо);

- *звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту* (достовірність звітних даних; забезпечення та якість звітування керівника

підрозділу вищому керівництву про результати діяльності підрозділу; повнота та своєчасність подання звітності про результати діяльності підрозділу до ЦПГ);

➤ *взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами державної влади (взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами, з органами державної влади та ЦПГ);*

➤ *заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту (стан виконання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту; звітування керівнику органу про результати внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та про стан реалізації програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту тощо).*

Конкретний перелік питань, за якими оцінюється якість реалізації функції внутрішнього аудиту, має бути визначено у внутрішніх документах.

Як правило, зовнішня оцінка якості та внутрішня оцінка якості здійснюються за аналогічними критеріями, тобто такі питання є типовими для зовнішнього та внутрішнього оцінювання, що дає можливість при проведенні внутрішніх оцінок попередити та усунути наявні в діяльності недоліки до проведення зовнішньої оцінки якості.

З урахуванням викладеного, при проведенні періодичних внутрішніх оцінок якості доцільно користуватись **критеріями оцінки якості внутрішнього аудиту**, наведеними у додатку 8.

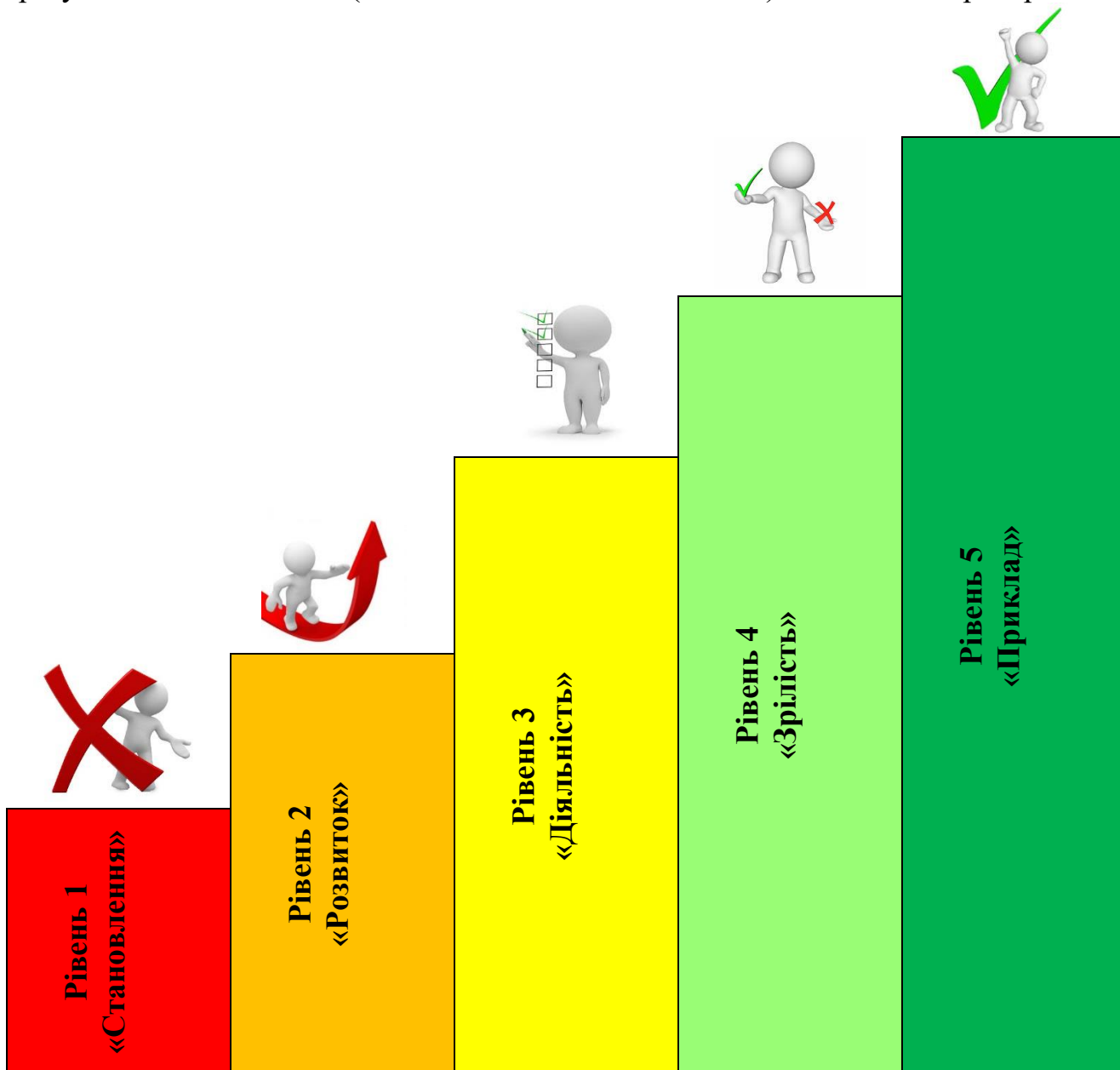
Відповідні критерії оцінки поділяються на:

❖ **ключові** критерії оцінки – невідповідність такому критерію суттєво впливає на підсумкову оцінку;

❖ **другорядні** критерії оцінки – невідповідність такому критерію впливає на підсумкову оцінку за наявності декількох випадків невідповідності.

Оцінка здійснюється, як правило, за кожним із вищевказаних аспектів діяльності з внутрішнього аудиту та передбачає надання відповідей на ряд питань за кожним ключовим та другорядним критерієм (надання висновку щодо відповідності або невідповідності критерію).

За результатами дослідження кожного з аспектів визначається підсумковий загальний рівень (оцінка) діяльності з внутрішнього аудиту в установі, який оцінюється за п'ятибальною шкалою, залежно від отриманих результатів оцінювання (відповідності/невідповідності) визначених критеріїв:

При цьому, у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше

ключовими критеріями підсумкова оцінка не може бути вище третього рівня.

Після оцінювання за відповідними рівнями кожного з досліджуваних аспектів може бути визначено також загальний рівень розвитку діяльності з внутрішнього аудиту (виходячи з найнижчої отриманої оцінки або ж як середнє значення оцінок за кожним з аспектів).

В ході проведення наступних періодичних внутрішніх оцінок якості **доцільно здійснювати порівняння оцінок (рівнів)** як за кожним досліджуваним аспектом, так і загального рівня розвитку з метою встановлення динаміки покращення/погіршення діяльності з внутрішнього аудиту та отримання підтвердження того, що в установі відбувається постійний розвиток функції внутрішнього аудиту.

Результати щорічних внутрішніх оцінок якості оформлюються у формі, визначеній внутрішніми документами (як правило у формі оціночних листів).

За результатами періодичної внутрішньої оцінки доцільно визначити основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту за відповідним аспектом (зокрема, сильні та слабкі сторони). Такий підхід допомагає конкретизувати сфери, які потребують удосконалення і покращення.

Крім того, за результатами оцінки кожного з аспектів **мають бути визначені заходи щодо удосконалення діяльності** з внутрішнього аудиту за відповідним напрямом (з чітким зазначенням строків, відповідальних виконавців та очікуваних результатів від їх реалізації), які в подальшому також будуть основою для розроблення програми забезпечення та підвищення якості.

Із результатами внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та заходами, рекомендованими з метою підвищення якості цієї функції, повинні бути ознайомлені (з документальним оформленням) всі працівники підрозділу внутрішнього аудиту.

Про результати внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту керівник підрозділу внутрішнього аудиту інформує керівника установи.

Розгляд керівником установи результатів періодичної внутрішньої оцінки якості внутрішнього аудиту доцільно здійснювати після ознайомлення усіх працівників підрозділу внутрішнього аудиту із результатами оцінювання. Керівник установи при цьому може висловити свої зауваження та пропозиції, а також провести, у разі необхідності, відповідні співбесіди.

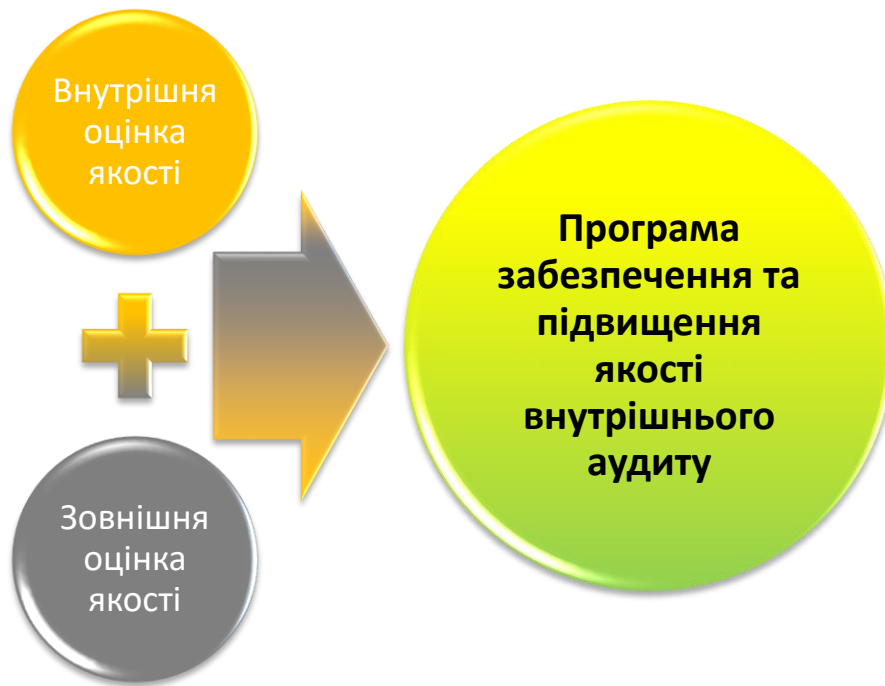
Задokumentовані результати внутрішніх оцінок якості разом із щорічними програмами забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту зберігаються у підрозділі внутрішнього аудиту (із врахуванням вимог діловодства та організаційних особливостей кожної установи).

5. Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту

Відповідно до Стандартів керівником підрозділу внутрішнього аудиту щорічно складається програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, що ним підписується та затверджується керівником

установи. Така програма включає проведення періодичних внутрішніх оцінок та заходи за результатами зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту. Керівник підрозділу внутрішнього аудиту забезпечує виконання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

Метою складання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту є постійний розвиток, удосконалення діяльності підрозділу внутрішнього аудиту та підвищення ефективності реалізації функції внутрішнього аудиту в державному органі загалом.

Щорічна програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту формується за результатами періодичних оцінок якості та постійного моніторингу діяльності з внутрішнього аудиту, а також з урахуванням вивчення позиції заінтересованих сторін.

Основу програми становлять заходи, спрямовані на вдосконалення діяльності з внутрішнього аудиту, усунення та недопущення в подальшому встановлених недоліків, зокрема:

- недоліків, встановлених в ході проведення постійного моніторингу функції внутрішнього аудиту (зокрема, шляхом перегляду існуючих та запровадження нових системних заходів контролю);
- недоліків, встановлених за результатами періодичних внутрішніх оцінок якості;
- порушень та недоліків, встановлених за результатами проведених зовнішніх оцінок якості;
- впровадження заходів із виконання рекомендацій, наданих за результатами зовнішніх оцінок якості;

- впровадження інших заходів з удосконалення функції внутрішнього аудиту (наприклад, проведення в підрозділі внутрішнього аудиту фахових навчань з питань нового законодавства та міжнародних практик у сфері внутрішнього аудиту, змін у законодавстві з питань діяльності відповідного органу/установи, змін законодавства у сфері бюджетного процесу, бухгалтерського обліку, тощо; необхідності проходження працівниками навчань та підвищення кваліфікації; налагодження системи внутрішнього контролю в підрозділі внутрішнього аудиту тощо).

Програма забезпечення та підвищення якості повинна містити конкретні заходи, терміни їх виконання та відповідальних виконавців. Конкретність заходів полягає у тому, що за наслідками їх виконання повинно бути досягнуто вимірювані результати.

Не включаються до такої програми заходи і завдання, які визначені законодавством у сфері внутрішнього аудиту та є поточною діяльністю підрозділу внутрішнього аудиту (зокрема, формування планів діяльності з внутрішнього аудиту, проведення внутрішніх аудитів, складання звітності про результати діяльності підрозділу тощо).

Оскільки керівник установи несе відповідальність за якість організації внутрішнього аудиту в установі, а програма якості містить в собі формалізовані заходи з оцінки та постійного удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту, то складання відповідної програми має надати керівникові певної міри впевненості (гарантії) в тому, що в установі постійно вживається комплекс заходів з удосконалення функції внутрішнього аудиту та забезпечення її відповідності нормам законодавства і кращим практикам.

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту відповідальний за складання і впровадження (в межах своєї компетенції) програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

Вимоги до форми складання програми не визначено нормативно-правовими актами. Підготовка відповідного документу може здійснюватись у формі, визначеній внутрішніми документами.

При цьому, зручним варіантом є складання програми у табличній формі (у вигляді плану заходів). Такий спосіб дає можливість у різних графах таблиці окремо виділяти зміст заходів, виконавців, терміни, очікувані результати, а також групувати відповідні заходи за різними критеріями. Відповідна форма також дає можливість контролювати повноту, своєчасність виконання заходів та досягнення очікуваних результатів. Приклад примірної форми програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту у додатку 6.

Відповідно до МСВА (стандарт 1320) керівник підрозділу внутрішнього аудиту повинен звітувати про результати програми забезпечення та підвищення якості вищому керівництву. Інформація, що доводиться, повинна включати: обсяг і частоту внутрішніх і зовнішніх оцінок; кваліфікацію і незалежність експерта(ів), в тому числі щодо потенційних конфліктів інтересів; висновки експертів; плани заходів щодо усунення недоліків.

Згідно із національними Стандартами керівник підрозділу внутрішнього аудиту також повинен зі встановленою періодичністю звітувати керівнику державного органу про наявність та стан виконання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту. При цьому, доцільно надавати інформацію про конкретні факти, що підтверджують виконання передбачених програмою заходів, досягнуті результати (в тому числі щодо визначених індикаторів виконання), їх вплив на удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту.

III. ЗОВНІШНЯ ОЦІНКА ЯКОСТІ

1. Загальні питання зовнішнього оцінювання якості

Відповідно до частини третьої статті 26 Бюджетного кодексу України організаційно-методологічні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту визначаються Міністерством фінансів України, яке забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері державного внутрішнього фінансового контролю, у тому числі здійснює оцінку функціонування систем внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту.

Оцінка діяльності з внутрішнього аудиту в державних органах може здійснюватись Мінфіном шляхом:

- постійного моніторингу та координації діяльності підрозділів внутрішнього аудиту;
- проведення періодичних досліджень (зовнішніх оцінок) якості внутрішнього аудиту в конкретних державних органах;
- проведення періодичних оглядів загального стану розвитку та функціональної спроможності підрозділів внутрішнього аудиту.

Порядком № 1001 (пункт 18) та Стандартами визначено, що Мінфін проводить оцінку функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішню оцінку якості) державного органу, його територіального органу та бюджетної установи не частіше ніж один раз на три роки у порядку, встановленому Мінфіном. Зазначена оцінка проводиться у формі дослідження.

Предметом оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту є планування, організація та проведення внутрішнього аудиту, моніторинг врахування рекомендацій за результатами його проведення, дотримання посадовими особами підрозділів внутрішнього аудиту вимог Стандартів та інших нормативно-правових актів з відповідних питань.

Мінфін надає керівнику державного органу за результатами оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту рекомендації щодо її удосконалення.

Механізм організації, проведення, оформлення та реалізації результатів оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту, що здійснюється Мінфіном у державних органах, врегульовано Порядком здійснення Міністерством фінансів України оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (Порядок оцінки № 480).

Оцінка функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішня оцінка якості внутрішнього аудиту) проводиться у формі дослідження та не є контрольним заходом.

Ціль зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту – аналіз та оцінка функціонування системи внутрішнього аудиту в державному органі, зокрема, щодо відповідності вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього

аудиту, а також надання рекомендацій щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту.

Практика здійснення зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту в різних країнах має певні відмінності. Відповідно до МСВА зовнішні оцінки повинні проводитися один раз на п'ять років кваліфікованим незалежним експертом або групою експертів, які не є співробітниками установи.

Така зовнішня оцінка якості в інших країнах може реалізуватись через:

- повноцінну зовнішню оцінку;
- внутрішню оцінку із незалежним зовнішнім підтвердженням;
- колегіальне дослідження (оцінку), яке проводять два керівника підрозділу внутрішнього аудиту інших установ (але за підтримки Центрального підрозділу гармонізації);
- оцінку, що проводиться ЦПГ;
- перевірку зі сторони Вищого органу аудиту. Проте така перевірка не замінює незалежну зовнішню оцінку.

2. Постійний моніторинг та координація діяльності підрозділів внутрішнього аудиту

Постійний моніторинг та координація діяльності підрозділів внутрішнього аудиту державних органів здійснюється Центральним підрозділом гармонізації (Департаментом гармонізації державного внутрішнього фінансового контролю Мінфіну) у поточному режимі та передбачає, зокрема:

- опрацювання проектів штатних розписів державних органів на предмет дотримання вимог законодавства щодо утворення самостійних підрозділів внутрішнього аудиту та забезпечення їх організаційної та функціональної незалежності;
- здійснення аналізу планів діяльності з внутрішнього аудиту, відповідних обґрунтувань щодо включення об'єктів аудиту до планів, розрахунків завантаженості внутрішніх аудиторів, стану виконання планів з метою визначення проблемних питань і недоліків за відповідним аспектом діяльності з внутрішнього аудиту та надання рекомендацій для їх усунення;
- здійснення узагальнення та аналізу звітності про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту (форми № 1-ДВА), в тому числі з метою інформування Кабінету Міністрів України про стан функціонування внутрішнього аудиту в державних органах та надання пропозицій щодо удосконалення такої діяльності;
- проведення періодичного аналізу якості внутрішніх документів державних органів, що регулюють певні аспекти діяльності з внутрішнього аудиту (зокрема, на предмет їх відповідності Стандартам та адекватності визначених методологічних підходів) з метою встановлення проблемних питань за відповідними аспектами діяльності з внутрішнього аудиту та надання

рекомендацій щодо їх врегулювання, а також визначення та поширення кращих практик за відповідними напрямками діяльності;

- проведення періодичних камеральних досліджень та аналізу матеріалів внутрішніх аудитів на предмет якості їх проведення;
- здійснення аналізу результатів внутрішніх оцінок якості, проведених підрозділами внутрішнього аудиту державних органів;
- здійснення моніторингу стану виконання та впровадження рекомендацій, наданих ЦПГ за результатами проведених зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту;
- аналіз матеріалів зовнішніх контролюючих органів (Рахункової палати, Держаудитслужби) з метою врахування фактів, які можуть свідчити про проблемні питання у функціонуванні внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах;
- надання методологічної, консультаційної та роз'яснювальної підтримки підрозділам внутрішнього аудиту державних органів (на їх запити та ініціативно), зокрема направлення інформаційних, оглядових листів про типові недоліки у здійсненні діяльності з внутрішнього аудиту з наданням рекомендацій щодо удосконалення діяльності за окремими аспектами, рекомендаційних листів щодо можливих підходів до діяльності з внутрішнього аудиту за окремими напрямками, поширення відповідних кращих практик тощо.

Результати такого моніторингу враховуються Центральним підрозділом гармонізації при плануванні, організації та проведенні періодичних зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту в конкретних державних органах.

3. Планування зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та підготовка до їх проведення

Зовнішня оцінка якості внутрішнього аудиту організовується і проводиться посадовими особами структурного підрозділу Мінфіну, на який покладено функцію надання оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (відповідальний структурний підрозділ Мінфіну – Департамент гармонізації державного внутрішнього фінансового контролю) відповідно до Порядку оцінки № 480.

Зовнішній оцінці якості передують вивчення та аналіз відповідальним структурним підрозділом Мінфіну звітів про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту, результатів внутрішніх оцінок якості та іншої інформації про їх функціонування, отриманої на запити Мінфіну. Якщо за результатами такого вивчення та аналізу діяльності підрозділів внутрішнього аудиту виявлено питання, які потребують детального дослідження, відповідні факти враховуються при плануванні проведення оцінок якості в установах, де утворено такі підрозділи.

Оцінка якості проводиться не частіше одного разу на три роки згідно з планами роботи відповідального структурного підрозділу Мінфіну, які складаються і затверджуються в установленому порядку.

На сьогодні відповідно до розділу V Порядку стратегічного та операційного планування діяльності Міністерства фінансів України, затвердженого наказом Мінфіну від 07.03.2018 № 352, структурні підрозділи Мінфіну проводять свою діяльність, зокрема, згідно з квартальними планами, що розробляються за встановленою формою та затверджуються державним секретарем до 28 числа місяця, що передує плановому періоду.

При плануванні зовнішніх оцінок якості може застосовуватись ризик-орієнтований підхід до відбору об'єктів для проведення таких оцінок. Ризик-орієнтований підхід передбачає здійснення аналізу та оцінювання ризиків у діяльності підрозділів внутрішнього аудиту з метою відбору об'єктів з найвищими ризиками в їх діяльності.

З метою аналізу та оцінювання ризиків відповідальний структурний підрозділ Мінфіну здійснює постійний камеральний моніторинг діяльності підрозділів внутрішнього аудиту. Аналіз та оцінювання ризиків у діяльності підрозділів внутрішнього аудиту здійснюється на підставі опрацювання відповідальним структурним підрозділом Мінфіну звітів про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту, планів проведення внутрішніх аудитів (та змін до них), результатів внутрішніх оцінок якості, моніторингу виконання рекомендацій, наданих за результатами зовнішніх оцінок якості, інформації контролюючих органів про результати контролю за станом внутрішнього аудиту, звернень або скарг щодо недоліків та порушень у діяльності підрозділів внутрішнього аудиту, іншої інформації про функціонування внутрішнього аудиту в державних органах.

Для оцінки ризиків використовується інформація, як правило, за останніх два-три роки діяльності підрозділів внутрішнього аудиту.

Оцінювання ризиків у діяльності підрозділів внутрішнього аудиту відповідно до ризик-орієнтованого підходу здійснюється за факторами ризику, що характеризують основні аспекти діяльності підрозділів внутрішнього аудиту, та критеріями факторів ризику, за якими оцінюється кожний об'єкт.

Фактори ризиків та їх критерії визначаються відповідальним структурним підрозділом Мінфіну, переглядаються та за необхідності оновлюються з урахуванням поточного стану функціонування систем внутрішнього аудиту.

Зокрема, **відповідними факторами ризиків та їх критеріями можуть бути:**

- ☛ - незабезпечення організаційної та/або функціональної незалежності підрозділу;
- ☛ - наявна інформація про можливі факти втручання третіх осіб у діяльність підрозділу внутрішнього аудиту;
- ☛ - структура і чисельність працівників підрозділу внутрішнього аудиту (у співвідношенні до об'єктів внутрішнього аудиту);
- ☛ - часта зміна керівництва підрозділу внутрішнього аудиту, нестабільний кадровий склад підрозділу;

- ☛ - незабезпечення підвищення кваліфікації працівників підрозділу протягом тривалого часу;
- ☛ - якість внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту;
- ☛ - наявність недоліків у плануванні діяльності з внутрішнього аудиту (зокрема, одноманітність при обранні напрямів внутрішнього аудиту, обрання для дослідження переважно несуттєвих (дріб'язкових) питань/об'єктів/процесів, систематичне невиконання планів);
- ☛ - не проведення внутрішніх аудитів в державному органі за наявності та укомплектованості підрозділу внутрішнього аудиту;
- ☛ - низька результативність проведених внутрішніх аудитів;
- ☛ - відхилення значної кількості аудиторських рекомендацій, низький рівень впровадження аудиторських рекомендацій тощо;
- ☛ - не проведення або формальне проведення внутрішніх оцінок якості, відсутність програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту;
- ☛ - невиконання рекомендацій за результатами зовнішніх оцінок якості, неодноразові факти ігнорування звернень/запитів ЦПГ, подання формальної, неякісної інформації на такі запити;
- ☛ - низька якість звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту;
- ☛ - наявність звернень, скарг та іншої інформації про ймовірні порушення в діяльності з внутрішнього аудиту тощо.

Відбір об'єктів для проведення зовнішньої оцінки якості здійснюється з урахуванням періодичності проведення таких оцінок.

З урахуванням міжнародного досвіду у цій сфері рекомендовано забезпечити охоплення зовнішніми оцінками якості усіх підрозділів внутрішнього аудиту один раз на п'ять років (з урахуванням спроможності відповідального структурного підрозділу Мінфіну).

На етапі підготовки до проведення дослідження в конкретному державному органі необхідно здійснити аналіз:

- ✓ ризиків та підстав, відповідно до яких заплановано проведення зовнішньої оцінки якості;
- ✓ нормативно-правової бази, що регулює діяльність відповідного державного органу;
- ✓ планів діяльності з внутрішнього аудиту та звітності про результати діяльності підрозділу за період, який обрано для дослідження;
- ✓ результатів внутрішніх оцінок якості, проведених у попередні періоди;
- ✓ матеріалів контрольних заходів, проведених зовнішніми контролюючими органами;
- ✓ іншої наявної інформації про діяльність з внутрішнього аудиту в державному органі (зокрема, звернень, скарг від інших органів, юридичних, фізичних осіб, інформації в ЗМІ, доручень Уряду тощо).

У ході підготовки до проведення дослідження доцільно скласти програму оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту) в державному органі, у якій, зокрема, визначаються цілі дослідження, досліджуваний період, аспекти, що підлягають дослідженню, методи його проведення, розподіляються завдання між членами групи з оцінки якості та визначаються часові рамки проведення дослідження тощо. Зразок примірної програми оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту) у додатку 7.

Кількість посадових осіб відповідального структурного підрозділу Мінфіну, які залучаються до проведення оцінки якості, визначається з урахуванням ступеня складності дослідження та строків його проведення.

4. Організаційні аспекти проведення дослідження

Посадові особи відповідального структурного підрозділу Мінфіну одержують від установи документи, довідкові матеріали, іншу інформацію з питань, що пов'язані з оцінкою якості. Такі відомості надаються установою у порядку та строки, визначені пунктом 17 Порядку № 1001.

Основними методами проведення дослідження є:

- ✓ дослідження, аналіз та оцінка внутрішніх документів з внутрішнього аудиту та інших внутрішніх розпорядчих документів;
- ✓ аналіз матеріалів (справ) внутрішніх аудитів;
- ✓ опитування (інтерв'ю, анкетування) керівництва та працівників підрозділу внутрішнього аудиту;
- ✓ опитування (інтерв'ю, анкетування) вищого керівництва, посадових осіб, відповідальних за діяльність, що охоплювалась внутрішнім аудитом, а також інших користувачів результатів внутрішніх аудитів.

Дослідження можуть проводитись як камерально, так і за місцем розташування державного органу.

Як правило, для проведення камерального дослідження надаються наступні внутрішні документи:

1) накази про затвердження структури і штатного розпису державного органу, про розподіл функціональних повноважень між керівником органу та його заступниками (за період, що підлягає дослідженню, та актуальні станом на момент подання інформації);

2) накази про призначення/звільнення працівників підрозділу внутрішнього аудиту (за період, що підлягає дослідженню);

3) затверджені внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту (які діяли у період, що підлягає дослідженню, а також актуальні документи станом на момент подання інформації):

положення про підрозділ внутрішнього аудиту (та його підрозділи);

посадові інструкції працівників підрозділу внутрішнього аудиту;

внутрішні документи з питань проведення внутрішнього аудиту (порядок планування і проведення внутрішніх аудитів, документування, реалізації їх результатів, порядок формування справ, порядок здійснення внутрішніх оцінок якості, документи, що регулюють інші аспекти внутрішнього аудиту);

4) документальне підтвердження щорічної оцінки ризиків для планування діяльності із внутрішнього аудиту (за період, що підлягає дослідженню);

5) затверджені розрахунки обсягів часу на проведення всіх внутрішніх аудитів та завантаженість працівників підрозділу; плани діяльності з внутрішнього аудиту (та зміни до них); пропозиції керівника підрозділу внутрішнього аудиту з обґрунтованими розрахунками потреби в ресурсах для забезпечення виконання планів роботи, які подавалися під час розроблення бюджетних запитів (за період, що підлягає дослідженню);

6) документальне звітування про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту керівнику державного органу (за період, що підлягає дослідженню);

7) документи, які стосуються надання інформації про результати внутрішніх аудитів органам державної влади та передачі матеріалів внутрішніх аудитів до правоохоронних органів (за період, що підлягає дослідженню);

8) матеріали внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту, у тому числі документи, які підтверджують інформування керівника державного органу про їх результати (за період, що підлягає дослідженню);

9) копії затверджених програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту (за період, що підлягає дослідженню).

Крім того, для проведення камерального дослідження надається інформація щодо окремих аспектів здійснення діяльності з внутрішнього аудиту, зокрема:

- інформація про загальну кількість об'єктів внутрішнього аудиту (в розрізі загальної кількості підприємств, установ і організацій, бюджетних програм, адміністративних послуг, контрольно-наглядових функцій, завдань, функцій, процесів, законодавчо закріплених за установою) та фактичний стан їх охоплення внутрішніми аудитами;

- інформація про проведені позапланові внутрішні аудити, завантаженість працівників такими заходами, підстави їх проведення (в розрізі кожного такого аудиту);

- інформація про результати всіх внутрішніх аудитів, у тому числі за видами порушень і недоліків/проблем та реалізацію їх результатів (у табличній формі, в розрізі кожного аудиту);

- інформація про стан виконання програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту;

- інформація про організацію роботи з підвищення кваліфікації працівників підрозділу (періодичність та зміст проведених внутрішніх навчань, самоосвіта тощо);

- інформація про наявність та термін незаповнення вакансій, плинність кадрів у підрозділі внутрішнього аудиту;

- інформація про працівників підрозділу внутрішнього аудиту щодо освіти та стажу роботи на державній службі за фахом на дату призначення на посаду; заходи з підвищення кваліфікації; скарги на дії працівників підрозділу стосовно виконання ними службових обов'язків тощо.

При цьому, у разі ненадання державним органом запитуваної Мінфіном інформації, необхідної для проведення дослідження та здійснення оцінки за визначеними критеріями, діяльність з внутрішнього аудиту за відповідним аспектом/напрямом/критерієм оцінюється як така, що не відповідає критерію/критеріям.

У ході проведення оцінки якості посадові особи відповідального структурного підрозділу Мінфіну за потреби можуть вивчати документи з питань, що пов'язані з оцінкою якості, безпосередньо в установі. Зокрема, з виходом в установу, як правило, здійснюється вивчення таких документів та інформації:

- бази даних об'єктів внутрішнього аудиту;
- журналів обліку аудиторських звітів;
- матеріалів проведених внутрішніх аудитів (у тому числі, наказів на проведення внутрішніх аудитів; матеріалів щодо планування внутрішніх аудитів та детального вивчення об'єктів аудиту (попереднього дослідження); програм внутрішніх аудитів; аудиторських звітів з додатками, наданих аудиторських рекомендацій; коментарів до аудиторських звітів та висновків щодо їх обґрунтованості; документів, що підтверджують інформування керівника державного органу про результати внутрішніх аудитів; розпорядчі документи щодо прийняття або відхилення аудиторських рекомендацій; матеріали, що підтверджують проведення підрозділом внутрішнього аудиту заходів із моніторингу результатів впровадження аудиторських рекомендацій, у тому числі документи/розрахунки, які підтверджують досягнення результативності по виконаним рекомендаціям);
- матеріалів за результатами інших контрольних заходів, у яких брали участь працівники підрозділу внутрішнього аудиту;
- наявної системи обліку та накопичення звітних даних за результатами внутрішніх аудитів;
- документального підтвердження усунення недоліків і порушень та впровадження аудиторських рекомендацій тощо.

Крім того, в ході проведення оцінки якості посадові особи відповідального структурного підрозділу Мінфіну можуть безпосередньо в установі проводити опитування, анкетування посадових осіб установи (керівник установи, інші користувачі результатів внутрішніх аудитів, керівник та працівники підрозділу внутрішнього аудиту, інші посадові особи, відповідальні за діяльність, що охоплювалась внутрішнім аудитом). Відповідні опитування доцільно проводити з метою уточнення, пояснення окремих питань,

пов'язаних з діяльністю з внутрішнього аудиту, вивчення причин виникнення недоліків у діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, а також для з'ясування загального розуміння ролі та призначення внутрішнього аудиту в установі, оцінки вищим керівництвом та іншими зацікавленими сторонами користі від діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, дослідження рівня співпраці між підрозділом внутрішнього аудиту та іншими підрозділами, вивчення позиції зацікавлених сторін щодо інших аспектів діяльності підрозділу внутрішнього аудиту тощо.

Про необхідність, час проведення таких заходів та посадових осіб відповідального структурного підрозділу Мінфіну, які будуть до них залучені, Мінфін повідомляє керівника установи листом за підписом керівника відповідального структурного підрозділу Мінфіну.

Посадові особи установи можуть надавати додаткову письмову інформацію з питань, що виникли під час проведення оцінки якості, як на письмовий запит (з відповідним переліком питань та строком надання такої інформації) посадових осіб відповідального структурного підрозділу Мінфіну, так і за власною ініціативою. Така інформація складається у довільній формі та підписується працівником установи.

5. Методологія та критерії проведення дослідження за основними аспектами

Під час зовнішньої оцінки якості посадовими особами відповідального структурного підрозділу Мінфіну досліджується дотримання керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту вимог постанови № 1001 та Порядку № 1001, Стандартів та інших нормативно-правових актів з питань внутрішнього аудиту, а також може здійснюватись оцінка ефективності та результативності діяльності з внутрішнього аудиту в установі.

Відповідно до пункту 4 розділу II Порядку оцінки № 480 під час оцінки якості посадовими особами відповідального структурного підрозділу Мінфіну досліджуються:

- структура підрозділу, його організаційна та функціональна незалежність, чисельність працівників підрозділу внутрішнього аудиту та стан його укомплектування;

- наявність внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, їх відповідність Стандартам;

- планування діяльності з внутрішнього аудиту;

- організація внутрішніх аудитів, зокрема розподіл трудових ресурсів, планування внутрішнього аудиту та складання за його результатами програми;

- документування ходу внутрішнього аудиту та його результатів;

- моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження;

- результати внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту;

врахування рекомендацій за результатами проведення попередніх оцінок якості;

достовірність, повнота та своєчасність подання звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту;

стан взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту зі структурними підрозділами установи;

наявність програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту та стан її виконання;

інші питання діяльності з внутрішнього аудиту.

З урахуванням зазначених норм Порядку оцінки № 480 під час дослідження вивчаються такі основні аспекти та питання діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі:

1. Організаційно-правові засади функціонування підрозділу:

➤ статус, структура та незалежність підрозділу (підпорядкування підрозділу керівнику установи; організаційна та функціональна незалежність; наявність у положенні про підрозділ: функцій, які несприятиманні та/або несумісні із діяльністю з внутрішнього аудиту, заходів реагування на втручання третіх осіб у діяльність підрозділу, заходів з уникнення конфлікту інтересів при виконанні покладених на підрозділ завдань; фактичний стан завантаження несприятиманні функціями; наявність фактів втручання третіх осіб у діяльність);

➤ спроможність підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту (співвідношення структури та чисельності підрозділу із наявною мережею об'єктів внутрішнього аудиту; фактичний стан охоплення мережі об'єктів внутрішнього аудиту; доступ внутрішніх аудиторів до інформації, активів та співробітників);

➤ дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту (наявність у внутрішніх документах вимог щодо дотримання Кодексу етики внутрішніми аудиторами; заходи з гарантування дотримання Кодексу етики та контролю за дотриманням його вимог з боку керівника підрозділу; наявність скарг на дії працівників підрозділу при виконанні ними своїх обов'язків; наявність порядку розгляду фактів недотримання працівниками вимог Кодексу етики та реагування на скарги);

➤ організаційно-правова взаємодія керівника підрозділу з керівником органу (визначення внутрішніми документами організаційних взаємовідносин між керівником органу та керівником підрозділу; наявність та зміст декларації внутрішнього аудиту; затвердження керівником органу положення про підрозділ та планів роботи підрозділу);

➤ функціонування аудиторського комітету.

2. Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту:

➤ чисельність працівників підрозділу та стан його укомплектування, наявність незаповнених вакансій;

- відповідність персоналу кваліфікаційним та/або іншим визначеним внутрішніми документами вимогам, досвід роботи у сфері внутрішнього аудиту;
- плинність кадрів, основні причини звільнення (переведення) працівників підрозділу;
- організаційні питання розстановки кадрів (завантаженість працівників підрозділу проведенням внутрішніх аудитів);
- організація роботи з підвищення кваліфікації працівників підрозділу (періодичність та зміст проведених внутрішніх навчань, самоосвіта, підвищення кваліфікації шляхом участі в навчаннях/семінарах, що організовуються іншими органами та ЦПГ).

3. Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту:

- відповідність Положення про підрозділ, його структурні підрозділи та посадових інструкцій працівників вимогам законодавства;
- наявність затверджених внутрішніх регламентів з планування, організації, проведення, документування внутрішніх аудитів, реалізації їх результатів та їх відповідність вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту, а також достатність для реалізації функції внутрішнього аудиту в державному органі.

4. Планування діяльності з внутрішнього аудиту:

- порядок формування та затвердження планів, внесення змін до них (наявність внутрішніх документів, які визначають порядок та основні аспекти планування роботи підрозділу внутрішнього аудиту, їх відповідність вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту; наявність планів на всі планові періоди, що охоплюються дослідженням; ведення бази даних об'єктів аудиту, її структура та актуальність; фактичне дотримання вимог нормативно-правових актів та внутрішніх документів з питань планування (підходи до визначення та оцінки ризиків, наявність затверджених критеріїв відбору об'єктів, формування планів на підставі оцінки ризиків, визначення необхідних обсягів часу на проведення внутрішніх аудитів та завантаженості внутрішніх аудиторів, періодичність проведення планових внутрішніх аудитів, різноманітність та вагомість питань/об'єктів/процесів, що обираються для дослідження, дотримання процедури, участь керівництва у плануванні, дотримання форми та термінів формування і затвердження планів та внесення змін до них));
- стан виконання планів (кількість проведених/не проведених планових аудитів, причини невиконання планів, дотримання термінів проведення внутрішніх аудитів, інформування керівника органу про стан виконання планів);
- наявність позапланових доручень та їх вплив на виконання планів (завантаженість працівників підрозділу проведенням позапланових внутрішніх аудитів; завантаженість працівників підрозділу іншими контрольними заходами; підстави для проведення позапланових внутрішніх аудитів).

5. Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів:

- підготовка до проведення внутрішнього аудиту (вивчення об'єкта аудиту, визначення цілей дослідження);
- планування аудиту; визначення суттєвості помилки, ризиків та оцінка ступеня їх можливого впливу;
- розподіл ресурсів (у тому числі відповідності обсягів аудитів термінам та ресурсам, що передбачені для їх проведення);
- складання та затвердження програм внутрішніх аудитів, їх відповідність визначеним цілям аудиту;
- виконання функцій керівника аудиторської групи;
- складання та затвердження офіційних розпорядчих документів на проведення внутрішніх аудитів;
- залучення фахівців інших підрозділів/установ до проведення внутрішніх аудитів.

6. Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту:

- висвітлення в аудиторських звітах результатів дослідження за усіма програмними питаннями;
- збір аудиторських доказів із застосуванням методів та методичних прийомів і процедур, що забезпечують обґрунтованість висновків за його результатами;
- відповідність оформлення робочих та офіційних документів вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту;
- дотримання вимог в частині формування та зберігання справ внутрішніх аудитів.

7. Реалізація результатів внутрішніх аудитів, моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження:

- результативні показники внутрішніх аудитів, у тому числі за видами порушень і недоліків/проблем;
- надання та впровадження аудиторських рекомендацій (наявність фактів непогодження об'єктів із результатами внутрішніх аудитів, дотримання вимог щодо розгляду коментарів до аудиторських звітів; визначення внутрішніми документами порядку та належних процедур реалізації результатів внутрішніх аудитів; відповідність аудиторських рекомендацій визначеним критеріям (конкретність та конструктивність, визначеність термінів їх реалізації, відповідальних осіб, відповідність рекомендацій фактам, викладеним у матеріалах аудиту тощо); ознайомлення керівника органу з результатами кожного проведеного аудиту, стан реагування та вжиття заходів за результатами розгляду аудиторських рекомендацій);
- організація та здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій (наявність документів, що регламентують форми та процедуру відстеження впровадження аудиторських рекомендацій; фактичний стан здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій та стану їх виконання; наявність у підрозділі документального підтвердження усунення недоліків і порушень та впровадження аудиторських рекомендацій; наявність

фактів невиконання аудиторських рекомендацій через їх неякісне формулювання; ініціювання підрозділом заходів (направлення листів-нагадувань, видання відомчих наказів, рішень, здійснення інших заходів) у разі невиконання рекомендацій).

8. Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту:

- наявність в підрозділі системи обліку та накопичення звітних даних за результатами внутрішніх аудитів;
- достовірність звітних даних;
- звітування керівника підрозділу безпосередньо вищому керівництву про результати діяльності підрозділу (терміни, форми, їх дотримання);
- повнота та своєчасність подання звітності про результати діяльності підрозділу до ЦПГ.

9. Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами державної влади:

- взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами;
- взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з органами влади;
- взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з ЦПГ (своєчасність надання копій планів та змін до них, своєчасність подання звітності, участь у навчальних заходах, наявність фактів ігнорування звернень/запитів від ЦПГ, подання неякісної інформації на них тощо).

10. Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту:

- оцінка внутрішніх документів щодо визначення стратегії розвитку підрозділу внутрішнього аудиту;
- наявність внутрішніх документів з питань проведення внутрішніх оцінок якості та складання і затвердження програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту;
- наявність затвердженої керівником органу програми забезпечення та підвищення якості, стан її виконання і періодичний перегляд;
- проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту (періодичність, об'єктивність, результати та врахування їх у програмі забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту);
- звітування керівнику органу про результати внутрішніх оцінок якості та про стан реалізації програми забезпечення та підвищення якості.

Дослідження здійснюється відповідно до **критеріїв оцінки якості внутрішнього аудиту**, наведених у додатку 8.

Критерії оцінки поділяються на:

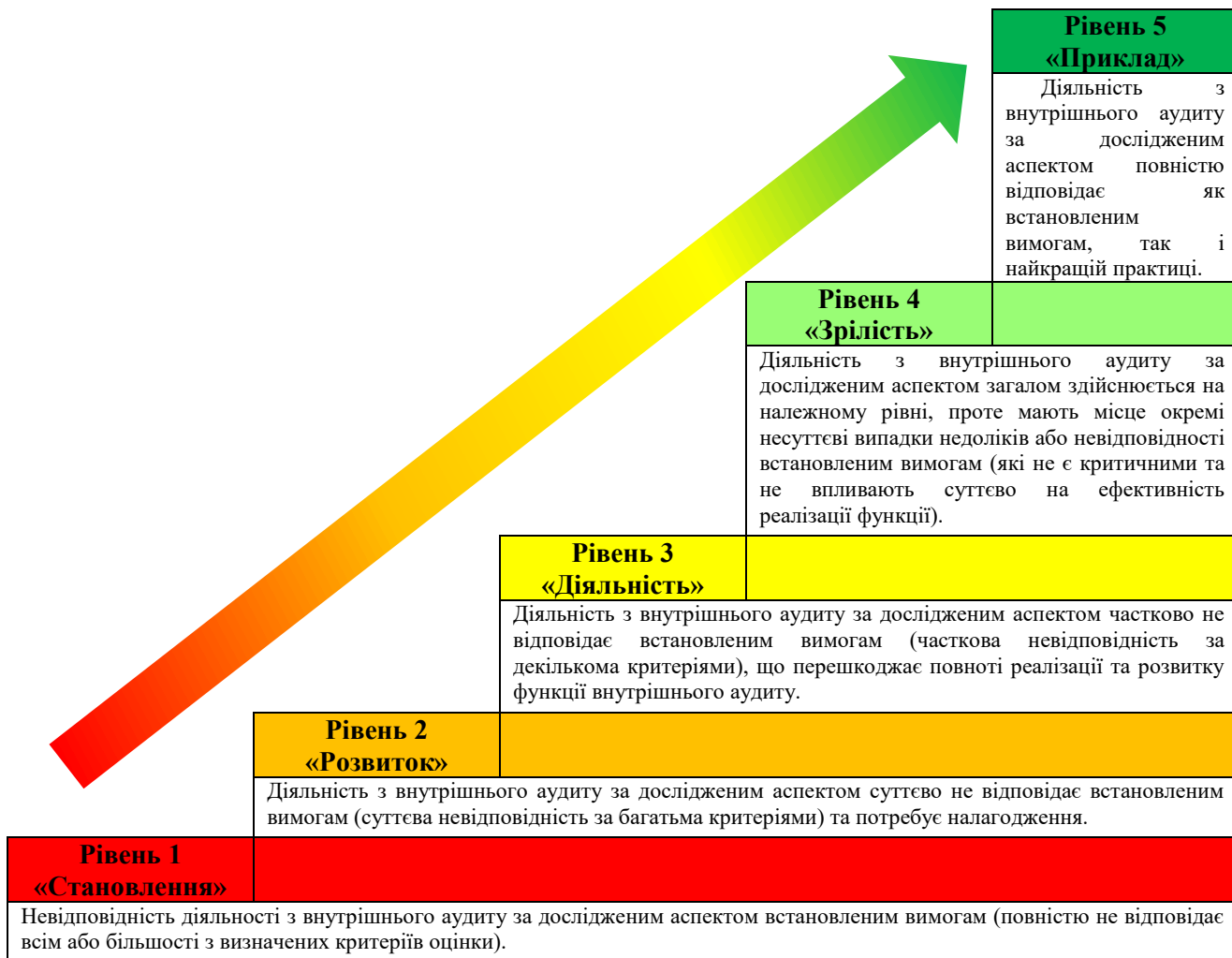
- ❖ **ключові** критерії оцінки – невідповідність такому критерію суттєво впливає на підсумкову оцінку;
- ❖ **другорядні** критерії оцінки – невідповідність такому критерію впливає на підсумкову оцінку за наявності декількох випадків невідповідності.

Оцінка здійснюється, як правило, за кожним із вищевказаних 10-ти аспектів діяльності з внутрішнього аудиту та передбачає надання відповідей на ряд питань за кожним ключовим та другорядним критерієм (надання висновку щодо відповідності або невідповідності критерію). Критерії оцінювання (та відповідні запитання) стосуються як діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, так і діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі загалом.

При цьому, дослідження може бути комплексним (за повним переліком вищезазначених аспектів та питань), або ж з окремих питань діяльності з внутрішнього аудиту (досліджуються лише аспекти та питання, за якими встановлені високі ризики, тощо).

Для проведення дослідження за відповідним аспектом можуть застосовуватись усі передбачені в додатку критерії оцінювання, або ж окремі з таких критеріїв (наприклад, лише ключові критерії) залежно від мети зовнішньої оцінки, існуючих ризиків у діяльності підрозділу, спроможності відповідального структурного підрозділу Мінфіну тощо.

За результатами дослідження кожного з аспектів визначається підсумковий загальний рівень (оцінка) діяльності з внутрішнього аудиту в установі, який оцінюється за п'ятибальною шкалою:

При цьому, у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка не може бути вище третього рівня.

Після оцінювання за відповідними рівнями кожного з досліджуваних аспектів може бути визначено також загальний рівень розвитку діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі (виходячи з найнижчої отриманої оцінки або ж як середнє значення оцінок за кожним з аспектів). При цьому може бути також виставлено підсумковий середній бал (як середнє арифметичне отриманих оцінок за кожним аспектом).

В ході проведення наступних зовнішніх оцінок якості в конкретному державному органі **доцільно здійснювати порівняння оцінок** (рівнів) як за кожним досліджуваним аспектом, так і загального рівня розвитку з метою встановлення динаміки покращення/погіршення діяльності з внутрішнього аудиту в державному органі та отримання підтвердження того, що в органі відбувається розвиток функції внутрішнього аудиту.

6. Оформлення результатів проведення зовнішньої оцінки якості та їх реалізація

За результатами проведення зовнішньої оцінки якості складається звіт та надаються рекомендації керівнику установи щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту.

Звіт оформляється на паперових носіях відповідно до вимог щодо діловодства в органах державної влади.

Відповідно до вимог Порядку оцінки № 480 у звіті зазначаються:

- найменування установи, щодо якої проводилась оцінка якості;
- обґрунтування необхідності проведення оцінки якості;
- період діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, що підлягав дослідженню;
- прізвища, ініціали та посади працівників відповідального структурного підрозділу Мінфіну, які проводили оцінку якості;
- прізвища, ініціали та посади працівників підрозділу внутрішнього аудиту, які забезпечували здійснення внутрішнього аудиту у відповідний період;
- інформація та висновки за результатами дослідження питань, із зазначенням відповідності/невідповідності вимогам нормативно-правових актів з питань внутрішнього аудиту (з посиланням на їх назву, номер та дату);
- загальні висновки за результатами проведення оцінки якості;
- рекомендації щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту.

Доцільно здійснювати написання звіту за такою структурою:

- ✍ резюме;
- ✍ вступ;
- ✍ основні результати дослідження;

- ✍ висновки;
- ✍ рекомендації;
- ✍ перелік скорочень;
- ✍ додатки.

Звіт підписується працівниками відповідального структурного підрозділу Мінфіну, які проводили оцінку якості.

За результатами зовнішньої оцінки якості Мінфін **надає керівнику державного органу рекомендації** щодо удосконалення функціонування системи внутрішнього аудиту.

Рекомендації повинні містити конструктивні пропозиції щодо удосконалення досліджених аспектів діяльності з внутрішнього аудиту. Вони мають бути адекватними та чітко сформульованими.

Рекомендації щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту за результатами оцінки якості надсилаються керівнику установи листом Мінфіну із зазначенням строку інформування щодо їх врахування.

У разі недотримання керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту установи Порядку № 1001, Стандартів та Кодексу етики Мінфін повідомляє керівника державного органу про негативний вплив на якість внутрішнього аудиту.

У строк, визначений Мінфіном, керівник державного органу інформує Мінфін про стан та спосіб врахування наданих рекомендацій. При цьому доцільно надавати також копії розпорядчих та інших документів, що підтверджують впровадження рекомендацій.

7. Моніторинг впровадження рекомендацій

Відповідальний структурний підрозділ Мінфіну здійснює моніторинг стану впровадження рекомендацій, наданих за результатами зовнішніх оцінок якості, до повного їх впровадження.

Відстеження врахування рекомендації здійснюється шляхом постійного моніторингу діяльності підрозділів внутрішнього аудиту. З цією метою, зокрема, здійснюється поточний нагляд за станом впровадження рекомендацій, аналіз діяльності підрозділу внутрішнього аудиту для оцінки прогресу в діяльності за відповідними аспектами тощо.

Джерелами отримання інформації щодо стану врахування рекомендацій є листи, плани, звіти, внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту тощо.

Доцільно забезпечити відстеження та ведення (в електронному вигляді) бази даних впровадження рекомендацій щодо удосконалення функціонування систем внутрішнього аудиту, наданих Мінфіном за результатами проведених зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту.

Оцінка стану врахування рекомендацій при цьому може здійснюватись відповідальним структурним підрозділом Мінфіну за такими критеріями:

- державним органом забезпечується виконання рекомендацій;
- інформування про врахування рекомендацій є неповним;
- інформування про врахування рекомендацій свідчить про формальне їх виконання;
- рекомендації виконуються частково;
- рекомендації не виконуються;
- інформацію про врахування рекомендацій не надано або ж поінформовано про неврахування рекомендацій;
- неможливо оцінити стан врахування рекомендацій (в такому випадку стан врахування рекомендацій визначається за результатами проведення наступної оцінки якості).

У разі незабезпечення впровадження рекомендацій та/або неподання інформації про стан їх впровадження керівнику державного органу направляються відповідні листи-нагадування.

Крім того, стан впровадження рекомендацій, наданих за результатами попередніх оцінок якості, досліджується в ході проведення наступних зовнішніх оцінок якості у конкретному державному органі.

Додаток 1

**Контрольний лист здійснення заходів постійного моніторингу
під час проведення внутрішнього аудиту _____,
реалізації його матеріалів та моніторингу впровадження рекомендацій**

№	Дата	Зміст заходу постійного моніторингу	Висновок та/або надані рекомендації	Підпис про ознайом- лення	Дата	Заходи з виконання наданих рекомендацій	Підпис про виконання рекомендацій
	Заповнюється особою, що здійснює моніторинг			Заповнюється особою, що якої здійснюється моніторинг			Заповнюється особою, що здійснює моніторинг
1							
2							
...							

Посада особи, що
здійснювала моніторинг

(підпис)

ПІБ

Керівник підрозділу
внутрішнього аудиту

(підпис)

ПІБ

Додаток 2

Висновок до аудиторського звіту

До матеріалів внутрішнього аудиту _____

„_____” _____ 200__ року

I. Зауваження щодо якості матеріалів внутрішнього аудиту, дотримання термінів його проведення:

II. Рекомендації з усунення недоліків щодо якості матеріалів внутрішнього аудиту:

III. Завдання щодо реалізації матеріалів внутрішнього аудиту:

Керівник підрозділу
внутрішнього аудиту

(підпис)

ПІБ

Із висновком ознайомлений:

„_____” _____ 200__ р.

(підпис)

ПІБ

IV. Рекомендації та завдання щодо реалізації матеріалів внутрішнього аудиту виконано. „_____” _____ 200__ р.

Керівник підрозділу
внутрішнього аудиту

(підпис)

ПІБ

Додаток 3

**Анкета для здійснення заходів постійного моніторингу
під час проведення внутрішнього аудиту _____**

№ з/п	Питання	Висновок (так/ні)	Надані рекомендації	Відмітка про виконання
	<i>Приклади питань для моніторингу процесу планування аудиту</i>			
1	Проведено попереднє вивчення об'єкта аудиту та питань, що з ним пов'язані			
2	Визначено суттєвість помилки, ризики та здійснено оцінку ступеня їх можливого впливу			
3	Сформовано цілі внутрішнього аудиту			
4	Виконано усі необхідні процедури складання, узгодження і затвердження програми аудиту			
5	Визначений обсяг робіт достатній для досягнення цілей аудиту			
...	<i>інші питання для моніторингу дій на стадії планування внутрішнього аудиту</i>			
	<i>Приклади питань для моніторингу процесу здійснення аудиту</i>			
1	Усі процедури виконано відповідно до затвердженої програми аудиту			
2	Досліджено всі закріплені питання програми			
3	Усі виконані етапи належним чином задокументовані			
4	Використані методи і процедури відповідають вимогам внутрішніх документів та цілям дослідження			
5	Зібрано достатню доказову базу для обґрунтування висновків			
6	Складено необхідні робочі документи			
...	<i>інші питання для моніторингу дій на стадії безпосередньо проведення внутрішнього аудиту</i>			
	<i>Приклади питань для моніторингу процесу реалізації результатів проведеного аудиту</i>			
1	Проект аудиторського звіту своєчасно надано для ознайомлення відповідальним за діяльність			

2	Надані аудиторські рекомендації стосуються усіх виявлених порушень та недоліків			
3	Надані аудиторські рекомендації відповідають вимогам Стандартів та внутрішніх документів (конструктивні, практичні, реальні до впровадження, визначають очікувані результати тощо)			
4	Коментарі установи-об'єкта аудиту розглянуто вчасно та в повному обсязі з урахуванням встановлених вимог			
...	інші питання для моніторингу дій на стадії реалізації результатів внутрішнього аудиту			

Посада особи, що
здійснювала моніторинг

(підпис)

ПІБ

Керівник підрозділу
внутрішнього аудиту

(підпис)

ПІБ

Додаток 4

Приклад анкети для опитування установи-об'єкта аудиту

Установа:			
Тема внутрішнього аудиту:			
Дата:			
Шкала оцінювання: 1 – дуже незадоволений 2 – незадоволений 3 – важко визначитись 4 – задоволений 5 – дуже задоволений			
№	Критерії оцінювання	Оцінка за п'ятибальною шкалою (від 1 до 5)	Коментарі
1	Рівень та якість організації внутрішнього аудиту (вчасне повідомлення щодо його проведення, виділення достатнього строку для підготовки запитуваних документів, надання достатнього строку для ознайомлення з аудиторським звітом тощо)		
2	Рівень професійності внутрішніх аудиторів		
3	Професійність проведеного аудиту з точки зору врахування специфіки діяльності вашої установи		
4	Етика поведінки внутрішніх аудиторів при проведенні аудиту в вашій установі		
5	Якість складеного аудиторського звіту (з точки зору його зрозумілості та об'єктивності наданих висновків)		
6	Якість розгляду та стан врахування наданих вами коментарів до		

	аудиторського звіту		
7	Якість наданих аудиторських рекомендацій (у тому числі з точки зору конструктивності, реалістичності впровадження)		
8	Корисність наданих аудиторських рекомендацій (зокрема, з точки зору впливу на удосконалення діяльності вашої установи)		
9	Рівень співпраці внутрішніх аудиторів з вашим підрозділом/установою		
10	Наскільки проведений аудит сприятиме удосконаленню діяльності вашої установи та виконанню поставлених цілей і стратегічних завдань		
11	Загальний рівень задоволення результатами проведеного внутрішнього аудиту		
12	Додаткові коментарі (у разі наявності): _____ _____		

Додаток 5

**Приклад бланку
для проведення самооцінки працівника підрозділу внутрішнього аудиту**

1. Відомості про працівника підрозділу внутрішнього аудиту:

ПІБ _____

Посада _____

Період роботи на посаді _____

Звітний період _____

Дата проведення самооцінки _____

2. Питання для самооцінки:

1) Кількість проведених планових внутрішніх аудитів та виконаних позапланових завдань.

2) Питання, які досліджувались під час проведення внутрішніх аудитів.

3) Чи дотримано при проведенні аудиторських досліджень та оформленні їх результатів вимоги Стандартів та внутрішніх документів? Чи надходили зауваження від керівника аудиторської групи щодо якості та повноти проведення дослідження?

4) Чи сприяють надані вами рекомендації за результатами проведеного аудиторського дослідження удосконаленню діяльності установи, підвищенню ефективності внутрішнього контролю тощо? Навести конкретні приклади.

5) Чи допускались порушення встановлених термінів проведення внутрішнього аудиту, оформлення та реалізації результатів?

6) Виконання яких окремих доручень (завдань), що доручалися Вам, або результати роботи, започаткованої з власної ініціативи, сприяли покращенню функціонування внутрішнього аудиту в державному органі?

7) Зазначте інформацію про проходження навчання (підвищення кваліфікації, участь у семінарах тощо). Яким чином реалізуєте вимогу щодо удосконалення своїх знань шляхом самоосвіти?

8) Чи проводились вами внутрішні навчання для працівників підрозділу внутрішнього аудиту, обговорення проблемних питань, що виникають при проведенні внутрішніх аудитів?

9) Чи надходили скарги на Ваші дії при виконанні аудиторських завдань, інші зауваження щодо Вашої роботи?

10) Як Ви оцінюєте свою відповідність Кодексу етики? Чи дотримуетесь Ви професійної етики при виконанні службових обов'язків, яким чином?

3. Надайте пропозиції щодо підвищення якості та ефективності діяльності підрозділу внутрішнього аудиту в державному органі.

4. Рекомендовані індивідуальні заходи з удосконалення діяльності та підвищення якості роботи працівника підрозділу внутрішнього аудиту (заповнюється керівником підрозділу внутрішнього аудиту або безпосереднім керівником внутрішнього аудитора).

Працівник підрозділу
внутрішнього аудиту

(підпис)

ПБ

Керівник підрозділу
внутрішнього аудиту

(підпис)

ПБ

Додаток 6

Приклад примірної форми програми забезпечення та підвищення якості
внутрішнього аудиту

ЗАТВЕРДЖЕНО
(керівник органу, дата)

Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту
на _____ рік підрозділу внутрішнього аудиту в _____

ЦІЛЬ ПРОГРАМИ: (частина мети діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, у тому числі – безперервного удосконалення діяльності)

ОБЛАСТЬ ПОКРИТТЯ: (всі заходи/аудиторські дослідження чи окремі аспекти діяльності – управління діяльністю, моніторинг, звітування тощо)

Висновки (результати) внутрішніх оцінок якості (відхилення, порушення, недоліки) встановлені за попередній рік:		Запропоновані заходи щодо удосконалення діяльності, у тому числі:		Висновки (результати) зовнішніх оцінок якості (відхилення, порушення, недоліки), у тому числі встановлені за попередні періоди	Запропоновані заходи удосконалення за результатами зовнішніх оцінок якості	Відповідальні виконавці		Термін виконання		Інші області, які потребують удосконалення	Очікувані результати
За результатами моніторингу діяльності	За результатами періодичного аналізу	За результатами моніторингу діяльності	За результатами періодичного аналізу			Внутрішні оцінки	Зовнішні оцінки	Внутрішні оцінки	Зовнішні оцінки		
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	

Додаток (у разі необхідності)

Керівник підрозділу внутрішнього аудиту

ПІБ/підпис/дата

Додаток 7

Програма оцінки функціонування системи внутрішнього аудиту (зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту)

В _____

I. Цілі дослідження: аналіз та оцінка функціонування системи внутрішнього аудиту в _____, зокрема, щодо відповідності вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту, ефективності та результативності внутрішнього аудиту, а також надання рекомендацій щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту.

II. Період, що підлягає дослідженню:

З _____ по _____, окремі питання – станом на момент проведення оцінки якості.

III. Аспекти, що підлягають дослідженню:

1. Організаційно-правові засади функціонування підрозділу.
2. Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту.
3. Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту.
4. Планування діяльності з внутрішнього аудиту.
5. Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів.
6. Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту.
7. Реалізація результатів внутрішніх аудитів, моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження.
8. Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту.
9. Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами державної влади.
10. Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

IV. Критерії проведення дослідження: критерії, що базуються на методології оцінки якості ЦПГ (методичний посібник з оцінки якості внутрішнього аудиту).

V. Методи проведення дослідження:

1. Дослідження, аналіз та оцінка внутрішніх документів з внутрішнього аудиту та інших внутрішніх розпорядчих документів.
2. Аналіз матеріалів (справ) внутрішніх аудитів.
3. Інтерв'ю (опитування) із керівництвом та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
4. Інтерв'ю (опитування) із посадовими особами, відповідальними за діяльність, що охоплювалась внутрішнім аудитом, а також користувачами результатів внутрішніх аудитів.

VI. Працівники Департаменту гармонізації державного внутрішнього фінансового контролю Мінфіну, що проводять оцінку якості (група з оцінки якості):

...

VII. Графік проведення оцінки якості:

№ з/п	Часові рамки	Завдання	Відповідальні особи
I. Підготовка до проведення оцінки якості			
1.		Формування групи з оцінки якості, попередній розподіл завдань та обсягів роботи, визначення часових меж для виконання завдань тощо	
2.		Підготовка програми зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту	
3.		Направлення запиту до _____ щодо надання документів	
II. Камеральне дослідження (вивчення та аналіз інформації про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту)			
4.		Опрацювання та аналіз: - звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту за _____ - _____ роки (ф. № 1-ДВА); - планів діяльності з внутрішнього аудиту за _____ - _____ роки; - іншої наявної інформації про функціонування підрозділу внутрішнього аудиту	члени групи з оцінки якості за закріпленими аспектами
5.		Дослідження та аналіз отриманих внутрішніх документів з внутрішнього аудиту та інших внутрішніх документів	члени групи з оцінки якості за закріпленими аспектами
III. Дослідження в установі (вивчення матеріалів окремих внутрішніх аудитів безпосередньо в установі, проведення опитування)			
6.		Підготовка питань для проведення інтерв'ю з: - керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту, - посадовими особами, відповідальними за діяльність, що охоплювалась аудитом, - користувачами результатів внутрішніх аудитів	члени групи з оцінки якості за закріпленими аспектами
7.		Направлення листа до державного органу щодо проведення опитування/анкетування посадових осіб та дослідження документів в установі	
8.		Дослідження та аналіз безпосередньо в установі матеріалів (справ) внутрішніх аудитів та за необхідності – окремих внутрішніх документів з внутрішнього аудиту	члени групи з оцінки якості за закріпленими аспектами
9.		Проведення інтерв'ю з: - керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту, - посадовими особами, відповідальними за	члени групи з оцінки якості за закріпленими аспектами

		діяльність, що охоплювалась аудитом, - користувачами результатів внутрішніх аудитів	
IV. Підготовка звіту за результатами оцінки якості та рекомендацій щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту			
10.		Підготовка визначених розділів проекту звіту та рекомендацій щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту в державному органі за відповідними аспектами	члени групи з оцінки якості за закріпленими аспектами
11.		Опрацювання підготовлених членами групи з оцінки якості розділів проекту звіту та підготовка узагальненого проекту звіту. Підписання звіту.	
12.		Підготовка листа на адресу державного органу з рекомендаціями щодо удосконалення системи внутрішнього аудиту за результатами оцінки якості	

Примірний перелік питань, що підлягають дослідженню в ході проведення зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту

№ з/п	Питання	Відповідальні особи
1.	Організаційно-правові засади функціонування підрозділу внутрішнього аудиту: 1) структура та незалежність підрозділу: - підпорядкування підрозділу керівнику установи; - організаційна та функціональна незалежність підрозділу; - наявність у положенні про підрозділ: функцій, які неpritаманні та/або несумісні із діяльністю з внутрішнього аудиту, заходів реагування на втручання третіх осіб у діяльність підрозділу, заходів з уникнення конфлікту інтересів при виконанні покладених на підрозділ завдань; - фактичний стан завантаження підрозділу неpritаманні функціями; - наявність фактів втручання третіх осіб у діяльність підрозділу; 2) спроможність підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту: - співвідношення структури та чисельності підрозділу із наявною мережею об'єктів внутрішнього аудиту; - фактичний стан охоплення мережі об'єктів внутрішнього аудиту; - доступ внутрішніх аудиторів до інформації, активів та співробітників; 3) дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту: - наявність у внутрішніх документах вимог щодо дотримання Кодексу етики внутрішніми аудиторами; - заходи з гарантування дотримання Кодексу етики та контролю за дотриманням його вимог з боку керівника підрозділу;	

	- наявність скарг на дії працівників підрозділу при виконанні ними своїх обов'язків; - наявність порядку розгляду недотримання працівниками вимог Кодексу етики та реагування на скарги; 4) організаційно-правова взаємодія керівника підрозділу з керівником органу: - визначення внутрішніми документами організаційних взаємовідносин між керівником органу та керівником підрозділу; - наявність та зміст декларації внутрішнього аудиту; - затвердження керівником органу положення про підрозділ та планів роботи підрозділу; 5) функціонування аудиторського комітету.	
2.	Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту: - чисельність працівників підрозділу та стан його укомплектування, наявність незаповнених вакансій; - відповідність персоналу визначеним внутрішніми документами кваліфікаційним вимогам, досвід роботи у сфері внутрішнього аудиту; - плинність кадрів, основні причини звільнення (переведення) працівників підрозділу; - організаційні питання розстановки кадрів (завантаженість працівників підрозділу проведенням внутрішніх аудитів); - організація роботи з підвищення кваліфікації працівників підрозділу (періодичність та зміст проведених внутрішніх навчань, самоосвіта, підвищення кваліфікації шляхом участі в навчаннях/семінарах, що організовуються іншими органами та ЦПГ).	
3.	Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту: - відповідність Положення про підрозділ, його структурні підрозділи та посадових інструкцій працівників вимогам законодавства; - наявність затверджених внутрішніх регламентів з планування, організації, проведення, документування внутрішніх аудитів, реалізації їх результатів та їх відповідність вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту.	
4.	Планування діяльності з внутрішнього аудиту: 1) порядок формування та затвердження планів, внесення змін до них: - наявність внутрішніх документів, які визначають порядок та основні аспекти планування роботи підрозділу внутрішнього аудиту, їх відповідність вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту; - наявність планів на всі планові періоди, що охоплюються дослідженням; - ведення бази даних об'єктів аудиту, її структура та актуальність; - фактичне дотримання вимог нормативно-правових актів та внутрішніх документів з питань планування (підходи до визначення та оцінки ризиків, наявність затверджених критеріїв відбору об'єктів, формування планів на підставі	

	оцінки ризиків, визначення необхідних обсягів часу на проведення внутрішніх аудитів та завантаженості внутрішніх аудиторів, періодичність проведення планових внутрішніх аудитів, різноманітність та вагомість питань/об'єктів/процесів, що обираються для дослідження, дотримання процедури, участь керівництва у плануванні, дотримання форми та термінів формування і затвердження планів та внесення змін до них); 2) стан виконання планів (кількість проведених/не проведених планових аудитів, причини невиконання планів, дотримання термінів проведення внутрішніх аудитів, інформування керівника органу про стан виконання планів); 3) наявність позапланових доручень та їх вплив на виконання планів: - завантаженість працівників підрозділу проведенням позапланових внутрішніх аудитів; - завантаженість працівників підрозділу іншими контрольними заходами; - підстави для проведення позапланових внутрішніх аудитів.	
5.	Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів: - підготовка до проведення внутрішнього аудиту (вивчення об'єкта аудиту, визначення цілей дослідження); - планування аудиту; - визначення суттєвості помилки, ризиків та оцінка ступеня їх можливого впливу; - розподіл ресурсів (у т.ч. відповідності обсягів аудитів термінам та ресурсам, що передбачені для їх проведення); - складання та затвердження програм внутрішніх аудитів, їх відповідність визначеним цілям аудиту; - виконання функцій керівника аудиторської групи; - складання та затвердження офіційних розпорядчих документів на проведення внутрішніх аудитів; - залучення фахівців інших підрозділів/установ до проведення внутрішніх аудитів.	
6.	Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту: - висвітлення в аудиторських звітах результатів дослідження за усіма програмними питаннями; - збір аудиторських доказів із застосуванням методів та методичних прийомів і процедур, що забезпечують обґрунтованість висновків за його результатами; - відповідність оформлення робочих та офіційних документів вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту; - дотримання вимог в частині формування та зберігання справ внутрішніх аудитів.	
7.	Реалізація результатів внутрішніх аудитів, моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження: 1) результативні показники внутрішніх аудитів, у тому	

	числі за видами порушень і недоліків/проблем; 2) надання та впровадження аудиторських рекомендацій: - наявність фактів непогодження об'єктів із результатами внутрішніх аудитів, дотримання вимог щодо розгляду коментарів до аудиторських звітів; - визначення внутрішніми документами порядку та належних процедур реалізації результатів внутрішніх аудитів; - відповідність аудиторських рекомендацій визначеним критеріям (конкретність та конструктивність, визначеність термінів їх реалізації, відповідальних осіб, відповідність рекомендацій фактам, викладеним у матеріалах аудиту тощо); - ознайомлення керівника органу з результатами кожного проведеного аудиту, стан реагування та вжиття заходів за результатами розгляду аудиторських рекомендацій; 3) організація та здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій: - наявність документів, що регламентують форми та процедуру відстеження впровадження аудиторських рекомендацій; - фактичний стан здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій та стану їх виконання; - наявність у підрозділі документального підтвердження усунення недоліків і порушень та впровадження аудиторських рекомендацій; - наявність фактів невиконання аудиторських рекомендацій через їх неякісне формулювання; - ініціювання підрозділом заходів (направлення листів-нагадувань, видання відомчих наказів, рішень, здійснення інших заходів) у разі невиконання рекомендацій.	
8.	Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту: - наявність в підрозділі системи обліку та накопичення звітних даних за результатами внутрішніх аудитів; - достовірність звітних даних; - звітування керівника підрозділу вищому керівництву про результати діяльності підрозділу (терміни, форми), фактичне звітування керівника підрозділу безпосередньо керівнику органу; - повнота та своєчасність подання звітності про результати діяльності підрозділу до ЦПГ.	
9.	Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами державної влади: - взаємодія підрозділу з іншими структурними підрозділами; - взаємодія підрозділу з органами державної влади; - взаємодія підрозділу з ЦПГ (своєчасність надання копій планів та змін до них, своєчасність подання звітності, наявність фактів ігнорування звернень/запитів від ЦПГ, подання неякісної інформації на них тощо).	

10.	Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту: - оцінка внутрішніх документів щодо визначення стратегії розвитку підрозділу внутрішнього аудиту; - наявність внутрішніх документів з питань проведення внутрішніх оцінок якості та складання і затвердження програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту; - наявність затвердженої керівником органу програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, стан її виконання і періодичний перегляд; - проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту (періодичність, об'єктивність, результати та врахування їх у програмі забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту); - звітування керівнику органу про результати внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та про стан реалізації програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.	
-----	---	--

КРИТЕРІЇ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ТА ЗОВНІШНЬОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ

Аспект 1 «Організаційно-правові засади функціонування підрозділу внутрішнього аудиту»

Ключові характеристики

Підрозділ внутрішнього аудиту утворений як самостійний структурний підрозділ державного органу. Керівник підрозділу підпорядкований, підконтрольний та підзвітний безпосередньо вищому керівнику.

Між керівником державного органу та керівником підрозділу підписано декларацію внутрішнього аудиту, в якій визначено місію, цілі, принципи незалежності, основні повноваження та обов'язки підрозділу.

Завдання, функції, права, повноваження і обов'язки підрозділу внутрішнього аудиту, у тому числі питання щодо його незалежності, чітко визначено у внутрішніх документах. Підрозділ організаційно та функціонально незалежний як за документами, так і на практиці.

Чисельність працівників підрозділу внутрішнього аудиту визначена з урахуванням встановлених законодавством критеріїв та є достатньою для ефективної реалізації функції, зокрема, охоплення мережі ризикових об'єктів аудиту.

Працівники підрозділу внутрішнього аудиту мають необмежений (повний та безперешкодний) доступ до інформації (в тому числі з обмеженим доступом), активів та співробітників як за документами, так і на практиці.

Факти втручання третіх осіб у діяльність підрозділу, інші факти негативного впливу на незалежність та об'єктивність внутрішніх аудиторів не допускаються.

Норми поведінки для внутрішніх аудиторів та необхідність дотримання Кодексу етики визначено внутрішніми документами та виконуються на практиці.

Внутрішніми документами чітко визначено лінії підзвітності керівнику установи та забезпечено їх дотримання на практиці.

В державному органі утворено та функціонує аудиторський комітет, діяльність якого спрямована на підтримку та розвиток функції внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Статус, структура та незалежність підрозділу внутрішнього аудиту			
1	В установі утворено самостійний структурний підрозділ внутрішнього аудиту (або введено	К	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів	Дослідження структури та штатного розпису установи.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	самостійну посаду особи з проведення внутрішнього аудиту)		і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю. Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для дослідження необхідної інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	В основних внутрішніх документах з питань внутрішнього аудиту чітко визначено завдання, функції, права, повноваження і обов'язки підрозділу внутрішнього аудиту (в обсязі, достатньому для здійснення діяльності з внутрішнього аудиту)	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Між керівником державного органу та керівником підрозділу внутрішнього аудиту підписано декларацію внутрішнього аудиту у визначені Порядком № 1001 строки. Оцінити зміст декларації (визначення мети (місії) та цілей, принципів незалежності, основних повноважень та обов'язків підрозділу).	К		Дослідження декларації внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
4	В основних внутрішніх документах з питань внутрішнього аудиту визначено питання щодо незалежності підрозділу внутрішнього аудиту	<i>Д</i>		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, декларації внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Підрозділ внутрішнього аудиту напряму підпорядкований та підзвітний безпосередньо керівнику державного органу (міністру, голові ЦОВВ, ОДА тощо)	<i>К</i>		Дослідження наказів про розподіл обов'язків між керівником установи та його заступниками. Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
6	Положення про підрозділ внутрішнього аудиту та плани діяльності з внутрішнього аудиту затверджуються безпосередньо керівником державного органу	<i>Д</i>		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Дослідження планів діяльності з внутрішнього аудиту.
7	Звітування про результати діяльності з внутрішнього аудиту здійснюється безпосередньо керівнику державного органу	<i>К</i>		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Дослідження документів щодо звітування про результати діяльності з внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
8	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту повністю враховують вимоги щодо функціональної незалежності підрозділу внутрішнього аудиту (відсутність у положенні про підрозділ функцій, які непридатні та/або несумісні із діяльністю з внутрішнього аудиту)	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
9	Наявність випадків фактичного завантаження на практиці підрозділу внутрішнього аудиту функціями, не пов'язаними зі здійсненням внутрішнього аудиту (непридатні функції, участь в комісійних та інших перевірках, службових розслідуваннях тощо)	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Дослідження звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
10	Підрозділ внутрішнього аудиту не несе відповідальності за операційну діяльність (посадові інструкції та поточні обов'язки працівників підрозділу внутрішнього аудиту виключають будь-яку операційну діяльність, не пов'язану з внутрішнім аудитом)	Д		Дослідження звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
11	При плануванні аудиторських завдань враховуються випадки виконання працівниками підрозділу внутрішнього аудиту операційної діяльності, функцій не пов'язаних зі здійсненням внутрішнього аудиту, з метою уникнення конфлікту інтересів та впливу на	К		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	об'єктивність та незалежність внутрішніх аудиторів			
12	Підрозділ внутрішнього аудиту самостійно (без будь-якого втручання) здійснює планування діяльності з внутрішнього аудиту (відбір об'єктів аудиту) на підставі оцінки ризиків. Відібрані підрозділом на підставі оцінки ризиків об'єкти аудиту затверджуються керівництвом у планах діяльності з внутрішнього аудиту	Д		Дослідження внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Дослідження документів щодо результатів оцінки ризиків та планів діяльності з внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
13	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають заходи реагування на втручання третіх осіб у діяльність підрозділу та заходи з уникнення конфлікту інтересів при виконанні покладених на підрозділ завдань	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
14	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають заходи у разі виникнення фактів/загроз негативного впливу на незалежність та об'єктивність внутрішніх аудиторів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
15	Наявність фактів (доказів) втручання третіх осіб у діяльність підрозділу внутрішнього аудиту	Д		Дослідження звітності та іншої інформації про результати діяльності підрозділу. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
16	Оцінити адекватність вжитих заходів реагування (керівництвом, аудиторським комітетом тощо) на факти втручання третіх осіб у діяльність підрозділу внутрішнього аудиту та відсутність у таких випадках впливу на об'єктивність та незалежність внутрішніх аудиторів	К		Дослідження звітності та іншої інформації про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
17	В державному органі забезпечено обізнаність працівників (зокрема, керівного складу) щодо мети, ролі, повноважень та відповідальності підрозділу внутрішнього аудиту	Д		Анкетування працівників державного органу (наприклад, керівників структурних підрозділів). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо статусу та незалежності підрозділу внутрішнього аудиту				
2. Спроможність підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функцій внутрішнього аудиту				
1	Оцінити співвідношення структури та чисельності підрозділу внутрішнього аудиту із наявною мережею об'єктів внутрішнього аудиту (з урахуванням вимог п. 3 Порядку № 1001)	Д		Дослідження звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Дослідження внутрішніх документів (щодо структури та чисельності підрозділу).
2	Оцінити фактичний стан охоплення мережі об'єктів внутрішнього аудиту в досліджуваному періоді та з часу утворення підрозділу внутрішнього аудиту в установі	Д		Дослідження звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Дослідження внутрішніх

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				документів (щодо структури та чисельності підрозділу).
3	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту передбачають необмежений (повний та безперешкодний) доступ внутрішніх аудиторів до інформації (в тому числі з обмеженим доступом), активів та співробітників	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
4	Наявність відповідних процедур врегулювання фактів відмови або обмеження у доступі внутрішніх аудиторів до інформації, активів та співробітників	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Наявність фактів відмови або обмеження у доступі внутрішніх аудиторів до інформації, активів та співробітників. Вплив таких фактів на повноту виконання аудиторських завдань	К		Дослідження матеріалів проведених аудитів. Дослідження внутрішніх документів (наприклад, доповідних записок). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Забезпечення інформування підрозділом внутрішнього аудиту керівника державного органу про наявність обмежень в проведенні внутрішнього аудиту чи в ресурсах в усіх відповідних випадках. Оцінити чи вживаються керівництвом відповідні заходи у таких випадках	Д		Дослідження внутрішніх документів (наприклад, доповідних записок). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
7	Забезпечення інформування підрозділом внутрішнього аудиту аудиторського комітету (у разі його утворення) про виникнення обставин, які перешкоджають виконанню працівниками або керівником підрозділу внутрішнього аудиту їх обов'язків, втручання у їх діяльність посадових або інших осіб, для здійснення заходів відповідно до законодавства. Оцінити чи вживаються відповідні заходи у таких випадках	Д		Дослідження внутрішніх документів (наприклад, доповідних записок). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
8	В установі забезпечується своєчасне затвердження планів діяльності з внутрішнього аудиту, виділення необхідних ресурсів (наприклад, коштів на відрядження) тощо без суттєвої затримки для початку запланованої діяльності з внутрішнього аудиту	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
9	Доручення керівництва щодо проведення позапланових аудитів та виконання підрозділом інших позапланових завдань (їх частота і тривалість) не мають суттєвого впливу на стан виконання планів роботи підрозділу внутрішнього аудиту	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо спроможності підрозділу забезпечити ефективну реалізацію функції внутрішнього аудиту				
3.	Дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту передбачають вимоги щодо норм поведінки для внутрішніх аудиторів та дотримання внутрішніми	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	аудиторами Кодексу етики			
2	Усі працівники підрозділу внутрішнього аудиту ознайомлені з вимогами Кодексу етики	Д		Дослідження внутрішніх документів (особових справ працівників підрозділу). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Працівники підрозділу внутрішнього аудиту періодично оцінюють свою відповідність Кодексу етики (наприклад, під час періодичних самооцінок)	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту передбачають заходи щодо уникнення конфлікту інтересів при виконанні внутрішніми аудиторами покладених на них завдань, заходи з гарантування дотримання Кодексу етики та контролю за дотриманням його вимог з боку керівника підрозділу внутрішнього аудиту	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
5	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту передбачають порядок (процедури) розгляду випадків недотримання працівниками підрозділу вимог Кодексу етики та реагування на скарги на дії працівників підрозділу при виконанні ними своїх обов'язків	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
6	Наявність фактів виникнення конфлікту інтересів у внутрішніх аудиторів. Оцінити адекватність вжитих заходів	К		Дослідження матеріалів проведених аудитів. Дослідження внутрішніх

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	реагування на такі факти та відсутність їх впливу на об'єктивність внутрішніх аудиторів при виконанні аудиторських завдань			документів (наприклад, доповідних записок). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Наявність фактів недотримання працівниками підрозділу вимог Кодексу етики. Оцінити адекватність вжитих заходів реагування на такі факти та відсутність їх впливу на виконання аудиторських завдань і результати внутрішніх аудитів	К		Дослідження матеріалів проведених аудитів. Дослідження внутрішніх документів (наприклад, доповідних записок). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
8	Наявність скарг на дії працівників підрозділу при виконанні ними своїх обов'язків. Оцінити адекватність вжитих заходів реагування на такі факти.	Д		Дослідження матеріалів проведених аудитів. Дослідження внутрішніх документів (наприклад, доповідних записок). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
9	Наявність фактів призначення повторних внутрішніх аудитів у випадках встановлення за результатами розгляду скарг невідповідності офіційної документації, складеної за результатами внутрішнього аудиту, дійсному стану справ та/або порушення працівниками законодавства у сфері внутрішнього аудиту	К		Дослідження матеріалів проведених аудитів. Дослідження внутрішніх документів (наприклад, доповідних записок). Інтерв'ю з керівником підрозділу.
Короткий висновок щодо дотримання вимог Кодексу етики працівників підрозділу внутрішнього аудиту				

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
4.	Організаційно-правова взаємодія керівника підрозділу з керівником органу			
1	Внутрішніми документами установи визначено організаційні взаємовідносини між керівником державного органу та керівником підрозділу внутрішнього аудиту (підконтрольність та підзвітність підрозділу керівнику державного органу, затвердження керівником державного органу планів роботи підрозділу тощо)	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, декларації внутрішнього аудиту, інших внутрішніх розпорядчих документів.
2	Керівник підрозділу внутрішнього аудиту має прямий та необмежений доступ до вищого керівництва установи	К		Інтерв'ю з керівником державного органу. Інтерв'ю з керівником підрозділу.
3	В установі забезпечено своєчасне інформування підрозділу внутрішнього аудиту про важливі рішення, які приймаються (керівник підрозділу внутрішнього аудиту має доступ до інформації щодо організаційних змін, інших ключових питань діяльності установи)	Д		Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Наради, робочі зустрічі між керівником органу та керівником підрозділу внутрішнього аудиту проводяться регулярно	Д		Інтерв'ю з керівником державного органу. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Внутрішніми документами чітко визначено лінії підзвітності керівнику установи та забезпечено їх дотримання на практиці (звітування про результати діяльності з внутрішнього аудиту здійснюється безпосередньо керівнику державного органу)	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Дослідження документів щодо звітування про результати діяльності з внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Керівництво державного органу розуміє мету, роль, повноваження та відповідальність підрозділу внутрішнього аудиту	К		Інтерв'ю з керівником державного органу. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо організаційно-правової взаємодії керівника підрозділу з керівником органу				
5. Функціонування аудиторського комітету				
1	В державному органі утворено та функціонує аудиторський комітет	Д		Дослідження положення про аудиторський комітет. Дослідження матеріалів засідань аудиторського комітету, звітів та іншої інформації про результати діяльності аудиторського комітету.
2	Склад та повноваження аудиторського комітету визначено з урахуванням норм пункту 15 ¹ Порядку № 1001	Д		Дослідження положення про аудиторський комітет. Дослідження кількісного та персонального складу аудиторського комітету.
3	Оцінити частоту проведення засідань аудиторського комітету та питання, що розглядаються (зокрема, в частині спрямування діяльності аудиторського комітету на підтримку та сприяння розвитку діяльності з внутрішнього аудиту в	Д		Дослідження матеріалів засідань аудиторського комітету, звітів та іншої інформації про результати діяльності аудиторського комітету.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	державному органі, надання рекомендацій щодо її удосконалення).			
	Короткий висновок щодо функціонування аудиторського комітету			

Підсумкова оцінка за аспектом 1 «Організаційно-правові засади функціонування підрозділу внутрішнього аудиту»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка *не може бути вище третього рівня*)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова	

	невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають суттєво на ефективність реалізації функції). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 1 «Організаційно-правові засади функціонування підрозділу внутрішнього аудиту»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 1 «Організаційно-правові засади функціонування підрозділу внутрішнього аудиту»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання /реалізації	Очікувані результати

Аспект 2 «Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту»

Ключові характеристики

Внутрішніми документами визначено загальний набір знань і навичок, необхідних для виконання діяльності з внутрішнього аудиту (загальна кваліфікаційна спроможність підрозділу). Підбір персоналу до підрозділу здійснюється з урахуванням необхідності посилення загальної кваліфікаційної спроможності.

Керівник та працівники підрозділу призначені з дотриманням вимог законодавства та внутрішніх документів щодо навиків, компетенцій, кваліфікаційних вимог до освіти та досвіду роботи. Професійний рівень внутрішніх аудиторів є достатнім для належного виконання аудиторських завдань.

Чисельність працівників підрозділу внутрішнього аудиту визначена з урахуванням встановлених законодавством критеріїв та є достатньою для ефективної реалізації функції.

Підрозділ внутрішнього аудиту укомплектований в обсязі, достатньому для виконання усіх покладених завдань. Кадровий склад підрозділу є стабільним.

Всі працівники підрозділу мають чіткі посадові інструкції, обізнані з ними та дотримуються у практичній роботі.

Постійний професійний розвиток та підвищення кваліфікації працівників є важливою частиною діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Підрозділом розроблено та реалізується план професійного розвитку внутрішніх аудиторів, який враховує реальні потреби персоналу. Всі працівники регулярно проходять навчання та тренінги (внутрішні та зовнішні).

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Структура та чисельність працівників підрозділу внутрішнього аудиту			
1	Оцінити чисельність працівників підрозділу внутрішнього аудиту та стан його укомплектування	Д	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю. Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з	Дослідження штатного розпису установи, інших внутрішніх документів (наказів про призначення працівників). Дослідження звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
			коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для дослідження необхідної інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	
2	Наявність, терміни та причини незаповнення вакансій. Вплив наявності вакансій на стан виконання завдань підрозділу	Д		Дослідження штатного розпису установи, інших внутрішніх документів (наказів про призначення/звільнення працівників). Дослідження звітності про результати діяльності підрозділу. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Плинність кадрів, основні причини звільнення (переведення) працівників підрозділу	Д		Дослідження внутрішніх документів (наказів про призначення/звільнення працівників). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Оцінити частоту та причини змін у керівному складі працівників підрозділу внутрішнього аудиту	Д		Дослідження внутрішніх документів (наказів про призначення/звільнення

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				працівників). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо структури та чисельності працівників підрозділу внутрішнього аудиту				
2.	Компетентність працівників підрозділу внутрішнього аудиту			
1	В установі розроблено та затверджено посадові інструкції для всіх працівників підрозділу внутрішнього аудиту	<i>Д</i>		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (положення про підрозділ, посадових інструкцій), а також спецвимог на відповідні посади.
2	Положення про підрозділ, посадові інструкції та/або спецвимоги на посади працівників підрозділу внутрішнього аудиту передбачають загальний набір знань і навичок, необхідних для виконання діяльності з внутрішнього аудиту (загальна кваліфікаційна спроможність підрозділу)	<i>К</i>		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (положення про підрозділ, посадових інструкцій), а також спецвимог на відповідні посади. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Внутрішніми документами визначено чіткі вимоги до навиків та компетенцій, якими повинен володіти керівник підрозділу внутрішнього аудиту та працівники підрозділу	<i>Д</i>		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (положення про підрозділ, посадових інструкцій), а також спецвимог на

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				відповідні посади. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Внутрішні документи визначають вимоги щодо освіти та досвіду роботи для керівника підрозділу внутрішнього аудиту	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (положення про підрозділ, посадових інструкцій), а також спецвимог на відповідні посади.
5	Працівники підрозділу внутрішнього аудиту відповідають встановленим внутрішніми документами кваліфікаційним вимогам	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (положення про підрозділ, посадових інструкцій). Дослідження особових справ працівників.
6	Працівники підрозділу внутрішнього аудиту мають компетенції у сфері ІТ, та користуються відповідними інструментами і методами ІТ при виконанні аудиторських завдань	Д		Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Працівники підрозділу внутрішнього аудиту ознайомлені зі своїми посадовими інструкціями	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту (посадових інструкцій). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
8	Аудиторські групи формуються на основі знань та навичок, необхідних для виконання аудиторського завдання та з урахуванням кваліфікації працівників	Д		Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
9	Зацікавлені сторони (вище керівництво та об'єкти аудиту) позитивно оцінюють професійний рівень внутрішніх аудиторів (провести опитування керівництва співробітників об'єктів внутрішнього аудиту)	Д		Інтерв'ю з вищим керівництвом та керівниками об'єктів аудиту.
10	У випадках недостатності компетенцій у підрозділу внутрішнього аудиту забезпечується залучення експертів (фахівців) до проведення внутрішніх аудитів	К		Дослідження внутрішніх документів. Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо компетентності працівників підрозділу внутрішнього аудиту				
3. Організаційні питання розстановки кадрів				
1	До проведення внутрішніх аудитів та виконання аудиторських завдань залучені всі працівники підрозділу внутрішнього аудиту	Д		Дослідження розпорядчих документів на проведення внутрішніх аудитів, табелів обліку робочого часу.
2	Оцінити рівень та рівномірність фактичної завантаженості працівників підрозділу внутрішніми аудитами та виконанням інших завдань	Д		Дослідження розпорядчих документів на проведення внутрішніх аудитів, табелів обліку робочого часу. Інтерв'ю з керівником підрозділу.
Короткий висновок щодо організаційних питань розстановки кадрів				

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
4.	Постійний професійний розвиток та підвищення кваліфікації працівників підрозділу			
1	Підрозділом розроблена модель, яка охоплює всі необхідні навички та знання для належного виконання аудиторських завдань. Така модель регулярно поновлюється та використовується для планування заходів з підвищення кваліфікації	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
2	При плануванні роботи підрозділу передбачається час на професійний розвиток (навчання) персоналу	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Підрозділом розроблено план професійного розвитку (навчання) внутрішніх аудиторів, який враховує реальні потреби персоналу	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Оцінити стан виконання плану професійного розвитку (навчання) у разі його наявності	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Підрозділом регулярно проводяться внутрішні навчання (оцінити періодичність та зміст/тематику таких навчань)	К		Дослідження внутрішніх документів (наприклад, відповідних журналів). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
6	Працівники підрозділу приймають участь у навчаннях/семінарах, що організовуються іншими органами та ЦПГ (оцінити періодичність та зміст/тематику таких навчань, кількість працівників, що прийняли в них участь)	К		Дослідження внутрішніх документів (наприклад, відповідних реєстрів, свідоцтв, особових справ працівників). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Внутрішніми документами передбачено обов'язкові вимоги щодо самоосвіти працівників підрозділу	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
8	У підрозділі наявне документальне підтвердження здійснення самоосвіти працівниками підрозділу	Д		Дослідження внутрішніх документів (наприклад, бланків самооцінок). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.
9	Керівником підрозділу внутрішнього аудиту здійснюється періодична оцінка (контроль) здійснення самоосвіти працівниками підрозділу	Д		Дослідження внутрішніх документів (наприклад, бланків самооцінок). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо забезпечення професійного розвитку та підвищення кваліфікації працівників				

Підсумкова оцінка за аспектом 2 «Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка **не може бути вище третього рівня**)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце	

	окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функцій). В установі існують резерви для подальшого розвитку функцій внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 2 «Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 2 «Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/ реалізації	Очікувані результати

Аспект 3 «Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту»**Ключові характеристики**

В державному органі розроблено та затверджено усі передбачені законодавством основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту, в яких чітко визначено завдання, функції, права, повноваження і обов'язки підрозділу внутрішнього аудиту.

Внутрішні документи взаємопов'язані, послідовні, врегульовують усі основні аспекти діяльності з внутрішнього аудиту та є достатніми для ефективної реалізації функції. Внутрішні документи повністю відповідають вимогам національних Стандартів та інших нормативних документів.

У разі утворення підрозділів внутрішнього аудиту в територіальних органах та/або бюджетних установах державного органу, розроблено єдині регламенти для здійснення діяльності з внутрішнього аудиту для всіх підрозділів.

Внутрішні документи регулярно переглядаються та оновлюються з метою відповідності поточній практиці.

Підрозділом внутрішнього аудиту розроблено внутрішні методики проведення аудитів з урахуванням специфіки діяльності установи, а також стандартизовано відповідні шаблони для застосування внутрішніми аудиторами при виконанні аудиторських завдань.

Всі внутрішні аудитори добре обізнані з внутрішніми документами і методиками та застосовують їх на практиці.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту			
1	В установі розроблено та затверджено усі основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту (Положення про підрозділ, посадові інструкції працівників, внутрішні документи з питань проведення внутрішнього аудиту тощо)	К	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю. Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для	Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
			дослідження необхідної інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	
2	В основних внутрішніх документах з питань внутрішнього аудиту чітко визначено завдання, функції, права, повноваження і обов’язки підрозділу внутрішнього аудиту	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
3	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають усі основні аспекти діяльності з внутрішнього аудиту (планування, організації, проведення, документування внутрішніх аудитів, реалізації їх результатів) в обсязі, достатньому для належного здійснення діяльності з внутрішнього аудиту	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв’ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту розроблено з урахуванням вимог Стандартів та Порядку № 1001 (містять усі, визначені Стандартами обов’язкові питання та аспекти)	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
5	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту не містять суттєвих (за ключовими питаннями) невідповідностей Стандартам та іншим нормативним документам у сфері внутрішнього аудиту	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
6	У разі утворення підрозділів внутрішнього аудиту в територіальних органах та бюджетних установах відповідного	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	державного органу забезпечено розроблення та затвердження «галузевих» внутрішніх документів з питань проведення внутрішнього аудиту (для застосування як на центральному, так і на територіальному рівні)			Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Підрозділом здійснюється періодичний перегляд внутрішніх документів та їх своєчасне оновлення (зокрема, з урахуванням змін у законодавстві з внутрішнього аудиту)	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
8	Працівники підрозділу внутрішнього аудиту добре обізнані з основними внутрішніми документами з питань внутрішнього аудиту, а також зі змінами до них	К		Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту				
2. Внутрішні методики проведення внутрішнього аудиту				
1	Підрозділом внутрішнього аудиту розроблено та затверджено внутрішню методику (методологію) проведення внутрішніх аудитів з урахуванням специфіки діяльності установи (зокрема, адаптовано методологію, розроблену ЦПГ, до середовища установи)	Д		Дослідження внутрішніх методологічних документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
2	Працівники підрозділу внутрішнього аудиту обізнані щодо такої методології та застосовують її у практичній роботі	Д		Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
3	У разі утворення підрозділів внутрішнього аудиту в територіальних органах та бюджетних установах відповідного	Д		Дослідження внутрішніх методологічних документів. Інтерв'ю з керівником

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	державного органу забезпечено розроблення та затвердження «галузевої» методології проведення внутрішнього аудиту (для застосування як на центральному, так і на територіальному рівні)			підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Внутрішніми методологічними документами визначено уніфіковані/формалізовані шаблони документів для застосування внутрішніми аудиторами	Д		Дослідження внутрішніх методологічних документів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо внутрішніх методик проведення внутрішнього аудиту				

Підсумкова оцінка за аспектом 3 «Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка *не може бути вище третього рівня*)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає	

	встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функції). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 3 «Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 3 «Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/реалізації	Очікувані результати

Аспект 4 «Планування діяльності з внутрішнього аудиту»

Ключові характеристики

Підрозділ внутрішнього аудиту визначив політику та процедури за всіма аспектами планування діяльності з внутрішнього аудиту. Підрозділом визначено «всесвіт аудиту» та ведеться відповідна база даних. Включені до бази даних об'єкти аудиту покривають усі напрями (сфери) діяльності державного органу та підвідомчих установ, підприємств та організацій.

Підрозділ внутрішнього аудиту формує плани, які базуються ризик-орієнтованому підході. Керівником установи затверджено повний спектр фінансових та нефінансових критеріїв відбору об'єктів/факторів ризику для визначення ступеню пріоритетності об'єктів аудиту із використанням вагових коефіцієнтів та бальних оцінок. У процесі планування враховується думка вищого керівництва та здійснюється співпраця зі структурними підрозділами установи, підвідомчими підприємствами, установами та організаціями щодо проблемних питань та ризиків у їх діяльності. Організаційно-структурні зміни у діяльності установи оцінюються та враховуються шляхом перегляду планів. Забезпечується документування процесу ризик-орієнтованого планування на всіх його етапах.

Плани містять різноманітні теми/об'єкти аудиту. Забезпечується виконання планів у повному обсязі.

Для належного виконання роботи керівник підрозділу внутрішнього аудиту регулярно аналізує достатність ресурсів з точки зору кількості і якості.

Керівник установи своєчасно інформується про стан виконання планів, а також потреби/обмеження у діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Процедури формування та затвердження планів			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають ключові аспекти планування діяльності з внутрішнього аудиту в частині організації, проведення та документування процесу ризик-орієнтованого планування: збору та аналізу підрозділом внутрішнього аудиту фінансової/нефінансової інформації для проведення оцінки ризиків; аналізу різних документальних джерел для визначення ризиків;	К	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю. Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію	Дослідження та оцінка основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	процедури ідентифікації ризиків у разі запровадження системи управління ризиками в установі та при її відсутності, у тому числі проведення консультацій з відповідальними за діяльність у разі відсутності системи управління ризиками в установі; процедури оцінки ризиків за ймовірністю настання подій та розміру їх наслідків, узагальнення результатів оцінки, формування та ведення реєстру оцінених ризиків; визначення та затвердження керівником установи періодичності та інших критеріїв відбору об'єктів аудиту для проведення планових аудитів (фінансових/нефінансових), процедури їх оцінки для визначення ступеню пріоритетності об'єктів аудиту із використанням вагових коефіцієнтів та бальних оцінок; частоти проведення планових аудитів за результатами оцінки ризиків відповідно до ступеню пріоритетності		з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для дослідження необхідної інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	
2	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають ключові аспекти планування діяльності з внутрішнього аудиту в частині: - складання та ведення бази (зведеної бази) даних; - терміни, порядок розгляду, опрацювання та погодження проектів планів підрозділів внутрішнього аудиту підвідомчих установ щодо включення тем/об'єктів аудиту на підставі оцінки ризиків (аналіз обґрунтувань до планів), ефективного використання робочого часу внутрішніми аудиторами (аналіз розрахунків обсягів часу на проведення аудитів та завантаженості	Д		Дослідження та оцінка основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	внутрішніх аудиторів)			
3	Положення про підрозділ внутрішнього аудиту визначає ключові аспекти планування, зокрема, в частині: - складання та ведення бази (зведеної бази) даних, забезпечення її систематичного оновлення; - здійснення оцінки ризиків для формування планів (зведених планів)	Д		Дослідження та оцінка основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Посадові інструкції працівників підрозділу внутрішнього аудиту з урахуванням рівня посад визначають функції (відповідальність) щодо ключових аспектів планування (формування або участь у складанні та веденні бази (зведеної) бази даних, її підтримки в актуальному стані; проведення або участі у оцінці ризиків для формування планів (зведених планів); підготовки пропозицій щодо включення тем/об'єктів аудиту до планів (зведених планів) на підставі проведеної оцінки ризиків; підготовка або участь у формуванні планів (зведених планів), внесенні змін до них)	Д		Дослідження та оцінка основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають усі аспекти планування діяльності з внутрішнього аудиту в обсязі, достатньому для здійснення діяльності, та відповідають вимогам законодавства у сфері внутрішнього аудиту	К		Дослідження та оцінка основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо процедур (методологічних підходів) формування планів				

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
2.	Ведення бази даних			
1	Підрозділом запроваджено ведення бази (зведеної бази) даних щодо: - структурних підрозділів державного органу, а також підприємств, установ та організацій, які належать до сфери його управління (вертикальний розподіл); - бюджетних програм, адміністративних послуг, контрольно-наглядових функцій, завдань та функцій, визначених актами законодавства, загальних процесів (горизонтальний розподіл)	К		Дослідження та оцінка основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, Звітів ф. № 1-ДВА, фактичний огляд формування та ведення бази (зведеної бази) даних. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
2	До бази (зведеної бази) даних включено усю сукупність об'єктів аудиту в системі державного органу	К		Дослідження та аналіз внутрішніх документів, фактичний огляд формування та ведення бази (зведеної бази) даних.
3	У базі (зведеної бази) даних забезпечено повноту включення інформації відповідно до вимог Стандартів та/або внутрішніх документів з питань планування	Д		Дослідження та аналіз внутрішніх документів, фактичний огляд формування та ведення бази (зведеної бази) даних. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	База (зведена база) даних ведеться в розрізі підрозділів внутрішнього аудиту державного органу та підвідомчих установ	Д		Дослідження та аналіз внутрішніх документів, фактичний огляд формування та ведення бази

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				(зведеної бази) даних. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	База (зведена база) даних підтримується в актуальному стані. Для підтримки бази (зведеної бази) даних в актуальному стані здійснюється співпраця з відповідними галузевими структурними підрозділами державного органу	Д		Фактичний огляд формування та ведення бази (зведеної бази) даних. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Кількість включених до Звітів ф. № 1-ДВА об'єктів аудиту відповідає кількості об'єктів аудиту, включених до бази (зведеної бази) даних	Д		Фактичний огляд формування та ведення бази (зведеної бази) даних, Звіти ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо порядку формування та ведення бази (зведеної бази) даних				
3.	Відбір об'єктів аудиту та формування планів на практиці			
1	Плани (зведені плани) базуються на незалежній та об'єктивній оцінці ризиків, яка передбачає: - врахування як фінансової, так і нефінансової інформації для визначення ризиків; - врахування системи управління ризиками при плануванні (у разі її запровадження в установі), за відсутністю такої системи в установі – здійснюється самостійне визначення ризиків, їх оцінка за результатами	К		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них, Звітів ф. № 1-ДВА, фактичний огляд щодо формування та документування процесу оцінки ризиків. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	консультацій з вищим керівництвом та відповідальними за діяльність; - оцінку ризиків за ймовірністю настання подій та розміру їх наслідків, документування та узагальнення результатів оцінки ризиків, ведення реєстру оцінених ризиків; - застосування широкого набору критеріїв відбору об'єктів аудиту/факторів ризику (фінансової важливості/матеріальності; надійності системи внутрішнього контролю; складності функцій/процесів в установі; репутаційної важливості; рівня змін; можливості для зловживання; періодичності тощо); - оцінку кожного критерію відбору/фактору ризику для визначення ступеню пріоритетності об'єктів аудиту із використанням вагових коефіцієнтів та бальних оцінок, узагальнення та документування результатів оцінки			
2	При підготовці планів (зведених планів) та змін до них враховується думка вищого керівництва. Дослідити надані керівництвом обґрунтування щодо включення/виключення до/з плану (зведеного плану) відповідних тем/сфер/об'єктів аудиту	К		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них, фактичний огляд щодо формування та документування процесу оцінки ризиків. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Включення тем/об'єктів аудиту здійснюється відповідно до визначеної частоти проведення	Д		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	планових внутрішніх аудитів, розрахованої за результатами оцінки ризиків			них. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	До планів (зведених планів) включено різноманітні теми/об'єкти аудиту. Зазначити кількість тем/об'єктів аудиту, включених у дослідженому періоді до планів (зведених планів) за результатами оцінки ризиків	К		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них, фактичний огляд щодо формування та документування процесу оцінки ризиків. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Відсутність випадків незатвердження керівником установи запланованих аудитів, включених до плану (зведеного плану) на основі оцінки ризиків, а також факти тиску з боку керівництва, спрямовані на зміну плану	К		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
6	До планів не включались внутрішні аудити за тією самою темою (з тих самих питань і за той самий період), за якою було проведено аудит підрозділом внутрішнього аудиту та з моменту проведення яких пройшло менше ніж один календарний рік	Д		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Процедура формування планів (зведених планів) та змін до них відповідає вимогам нормативно-правових актів у сфері внутрішнього аудиту та внутрішнім	Д		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них, фактичний огляд щодо формування та

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	документам з питань планування			документування процесу оцінки ризиків. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо відбору об'єктів аудиту та формування планів на практиці, у тому числі запровадженого підходу до організації, проведення та документування ризик-орієнтованого планування				
4.	Дотримання організаційних аспектів планування діяльності з внутрішнього аудиту			
1	Підрозділ внутрішнього аудиту має затверджені керівником установи плани (зведені плани) на всі планові періоди, що охоплюються дослідженням	Д		Дослідження та аналіз планів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
2	Керівником установи затверджено розрахунки обсягів часу, необхідні на проведення внутрішніх аудитів, та завантаженості внутрішніх аудиторів, які відповідають вимогам Стандартів/внутрішніх документів з питань планування	Д		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Формування та наповнення плану (зведеного плану), внесення змін до нього здійснюється за структурою, визначеною вимогами Стандартів/внутрішніх документів з питань планування	Д		Аналіз внутрішніх документів, планів та змін до них. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Забезпечено своєчасне затвердження керівником установи та оприлюднення на офіційному веб-сайті установи усіх планів (зведених планів) та змін до них	Д		Аналіз внутрішніх документів, планів, фактичний огляд офіційного веб-сайту установи.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Дослідити підстави для внесення змін до планів. Оцінити вплив внесених змін на початковий варіант плану (повна зміна плану, змінено до 50 % та більше попередньо запланованих об'єктів аудиту).	Д		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів та змін до них, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
6	До початку виконання запланованої роботи керівником підрозділу внутрішнього аудиту забезпечується подання/інформування керівника установи щодо потреб/обмежень (фінансових, людських, технічних, ІТ, необхідності залучення профільних спеціалістів та експертів тощо)	Д		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо дотримання організаційних аспектів планування				
5.	Стан виконання планів. Наявність позапланових доручень та їх вплив на виконання планів			
1	У дослідженому періоді забезпечено виконання планів (зведених планів) у повному обсязі	К		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів, матеріалів планових аудитів, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
2	Відсутні факти системного невиконання планів (зведених планів), пов'язані з недоліками та прорахунками, допущеними на	К		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів, матеріалів планових

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	стадії планування			аудитів, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
3	У разі невиконання планів (зведених планів) зазначити причини невиконання планів та кількість проведених/не проведених планових аудитів	Д		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів та змін до них, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
4	Усі внутрішні аудитори приймали участь у планових аудитах, забезпечено рівномірність завантаженості внутрішніх аудиторів	Д		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів та змін до них, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
5	Керівник установи систематично інформується про стан виконання планів (зведених планів) або їх невиконання із зазначенням відповідних причин	К		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
6	Частота та тривалість позапланових внутрішніх аудитів не впливає на стан виконання планів	К		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів та змін до них, матеріалів аудиту, Звітів ф. № 1-ДВА.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
7	Оцінити частоту доручень вищого керівництва щодо проведення позапланових внутрішніх аудитів	Д		Аналіз відповідних внутрішніх документів, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
8	Дослідити підстави для проведення позапланових аудитів	Д		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту
9	Забезпечується дотримання ліміту робочого часу на проведення позапланових внутрішніх аудитів. Зазначити планову та фактичну завантаженість аудиторів позаплановими аудитами, іншими контрольними заходами	Д		Аналіз відповідних внутрішніх документів, планів, Звітів ф. № 1-ДВА. Інтерв'ю з керівником підрозділу .
Короткий висновок щодо виконання планів та позапланових доручень				

Підсумкова оцінка за аспектом 4 «Планування діяльності з внутрішнього аудиту»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка *не може бути вище третього рівня*)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце	

	окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функцій). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 4 «Планування діяльності з внутрішнього аудиту»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 4 «Планування діяльності з внутрішнього аудиту»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/ реалізації	Очікувані результати

Аспект 5 «Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів»

Ключові характеристики

Порядок і процедури організації внутрішніх аудитів визначено внутрішніми документами органу.

При плануванні внутрішнього аудиту здійснюється попереднє дослідження/вивчення об'єкта аудиту, визначення суттєвості помилки, ризиків та оцінка ступеня їх можливого впливу з відповідним документальним підтвердженням.

Для всіх внутрішніх аудитів сформовано цілі та визначено очікувані результати. Програми та розпорядчі документи складаються для всіх внутрішніх аудитів відповідно до встановлених вимог та затверджуються керівником установи.

Терміни та ресурси, передбачені для проведення внутрішнього аудиту, є достатніми та відповідають обсягам дослідження.

Аудиторські групи формуються з урахуванням відповідності характеру і ступеню складності аудиту. Виконання функцій керівника аудиторської групи забезпечується на практиці та має документальне підтвердження.

У всіх випадках недостатності компетенцій у підрозділу внутрішнього аудиту здійснюється залучення зовнішніх експертів відповідної кваліфікації.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Підготовка до проведення внутрішнього аудиту, планування аудиту			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають порядок і процедури організації внутрішніх аудитів з урахуванням вимог Стандартів	Д	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. <i>Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю.</i> Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для дослідження необхідної	Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
			інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	
2	При плануванні внутрішнього аудиту здійснюється вивчення питань, пов'язаних з об'єктом внутрішнього аудиту	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівництвом та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Детальне вивчення об'єкта аудиту підтверджується направленими запитами та відповідями на них, проведенням консультацій з керівництвом установи та її персоналом тощо	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівництвом та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
4	За результатами вивчення об'єкта внутрішнього аудиту здійснюється визначення суттєвості помилки, ризиків та оцінка ступеня їх можливого впливу	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівництвом та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Сформовані цілі внутрішнього аудиту відповідають його напрямку та визначають очікувані результати	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
6	Розподіл трудових та часових ресурсів здійснюється з урахуванням обсягу аудиту (відповідність обсягів аудитів термінам та ресурсам, що передбачені для їх проведення)	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.
Короткий висновок щодо підготовки до проведення та планування внутрішнього аудиту				

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
2.	Складання програми аудиту та розпорядчих документів на його проведення			
1	Для всіх внутрішніх аудитів складено програму внутрішнього аудиту та затверджено керівником установи до початку її виконання	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів (програм внутрішніх аудитів). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
2	Програми внутрішніх аудитів відповідають визначеним цілям дослідження	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів (програм внутрішніх аудитів).
3	Програми внутрішніх аудитів визначають усі аспекти, передбачені внутрішніми документами та/або Стандартами	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів (програм внутрішніх аудитів).
4	Обсяги дослідження, визначені у програмах, відповідають термінам та ресурсам передбаченим для проведення аудитів	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів (програм внутрішніх аудитів).
5	У разі необхідності забезпечено складання робочих планів для проведення внутрішніх аудитів	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів (робочих планів). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Офіційні розпорядчі документи складено та затверджено на проведення всіх внутрішніх аудитів	К		Дослідження розпорядчих документів на проведення внутрішніх аудитів (матеріали внутрішніх аудитів).
7	Офіційні розпорядчі документи містять усі реквізити, визначені внутрішніми	Д		Дослідження розпорядчих документів на проведення

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	документами та/або Стандартами			внутрішніх аудитів (матеріали внутрішніх аудитів).
8	При проведенні внутрішніх аудитів дотримано терміни, визначені розпорядчими документами	Д		Дослідження розпорядчих документів на проведення внутрішніх аудитів (матеріали внутрішніх аудитів).
Короткий висновок щодо складання програм та розпорядчих документів на проведення аудитів				
3. Виконання функцій керівника аудиторської групи				
1	Для забезпечення належної якості аудитів при проведенні кожного аудиту призначається керівник аудиторської групи	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
2	Формування складу аудиторських груп здійснюється з урахуванням відповідності характеру і ступеню складності аудиту, а також обмежень в термінах і ресурсах	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.
3	Забезпечено виконання функцій керівника аудиторської групи на практиці (моніторинг та інструктаж працівників тощо)	К		Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Виконання функцій керівника аудиторської групи (моніторинг та підтримка функцій внутрішнього аудиту в ході проведення аудиторських досліджень) має документальне підтвердження (відповідні шаблони тощо)	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.
Короткий висновок щодо виконання функцій керівника аудиторської групи				

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
4.	Залучення експертів до проведення внутрішніх аудитів			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають права, порядок і процедури залучення експертів з інших підрозділів/установ до проведення внутрішніх аудитів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Залучення експертів з інших підрозділів/установ до проведення аудитів здійснюється в усіх випадках недостатності компетенцій у підрозділу внутрішнього аудиту	К		Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Залучення експертів з інших підрозділів/установ на практиці здійснюється з дотриманням вимог та процедур, визначених внутрішніми документами	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.
	Короткий висновок щодо залучення експертів до проведення внутрішніх аудитів			

Підсумкова оцінка за аспектом 5 «Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка *не може бути вище третього рівня*)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю	

	не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функції). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 5 «Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 5 «Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/реалізації	Очікувані результати

Аспект 6 «Проведення внутрішніх аудитів. Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту»**Ключові характеристики**

Характер робіт (питання, які досліджуються) відповідає основним завданням підрозділу внутрішнього аудиту (діяльність спрямована на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання коштів, виникненню помилок та інших недоліків у діяльності, поліпшення системи внутрішнього контролю).

При проведенні внутрішніх аудитів забезпечено повноту та якість аудиторських дій, дослідження усіх програмних питань, застосування адекватних прийомів і процедур, обґрунтованість аудиторських висновків та їх підтвердження відповідними доказами.

Аудиторські звіти відповідають визначенню форми та критеріям (результати дослідження задокументовано чітко та в повному обсязі).

Забезпечено належне оформлення робочих та офіційних документів, їх зберігання.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Проведення внутрішніх аудитів (характер робіт відповідно до покладених на підрозділ завдань)			
1	Підрозділ внутрішнього аудиту проводить оцінку ефективності функціонування системи внутрішнього контролю при проведенні внутрішніх аудитів	К	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю. Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для дослідження необхідної інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Аналіз звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
2	Підрозділ внутрішнього аудиту проводить оцінку ступеня виконання і досягнення цілей досліджуваним об'єктом аудиту при проведенні внутрішніх аудитів	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Аналіз звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Підрозділ внутрішнього аудиту проводить оцінку ефективності планування і виконання бюджетних програм та результатів їх виконання; якості надання адміністративних послуг та виконання контрольно-наглядових функцій при проведенні внутрішніх аудитів	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Аналіз звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Підрозділ внутрішнього аудиту проводить оцінку надійності, ефективності та результативності інформаційних систем і технологій при проведенні внутрішніх аудитів	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Аналіз звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Підрозділ внутрішнього аудиту проводить дослідження ризиків, які негативно впливають	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	на виконання функцій і завдань об'єкта аудиту			Аналіз звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Підрозділом внутрішнього аудиту враховуються ризики шахрайства при плануванні аудиту та його проведенні	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо характеру робіт відповідно до покладених на підрозділ завдань				
2. Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту				
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають вимоги до проведення внутрішнього аудиту, документування його ходу та результатів з урахуванням вимог Стандартів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Результати дослідження в аудиторських звітах висвітлено за усіма питаннями програми	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
3	Матеріали внутрішніх аудитів підтверджують фактичне та повне дослідження усіх програмних питань	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
4	Аудиторські висновки в звітах обґрунтовані відповідними аудиторськими доказами (матеріали аудитів підтверджують повноту дій аудиторів під час збору аудиторських доказів для обґрунтування аудиторських висновків, наявні в матеріалах аудиторські докази відповідають висновкам)	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
5	Матеріали внутрішніх аудитів підтверджують збір аудиторських доказів із застосуванням адекватних методів та методичних прийомів і процедур	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
6	В аудиторських звітах повно та чітко задокументовано обставини, аудиторські докази та факти встановлених недоліків, порушень (викладено чітко та зрозуміло, є посилання на порушені нормативно-правові акти тощо)	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
7	При документуванні результатів внутрішнього аудиту чітко зазначено використані методи, прийоми та процедури	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
8	В аудиторських звітах чітко кваліфіковано задокументовані порушення, недоліки	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
9	Забезпечується ознайомлення відповідальних за діяльність з аудиторським звітом з урахуванням вимог Стандартів та внутрішніх документів	Д		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів.
10	Матеріали внутрішніх аудитів містять документальне підтвердження проведення керівником аудиторської групи моніторингу та підтримки функції внутрішнього аудиту в ході проведення аудиторських досліджень	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту. Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
	Короткий висновок щодо документування ходу та результатів внутрішнього аудиту			

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
3.	Формування та зберігання матеріалів (справ) внутрішніх аудитів			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають вимоги до оформлення робочих та офіційних документів, порядок формування та зберігання справ внутрішнього аудиту з урахуванням вимог Стандартів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Оформлення робочих та офіційних документів відповідає вимогам внутрішніх документів та/або Стандартів	Д		Аналіз справ внутрішніх аудитів.
3	Формування та зберігання справ внутрішніх аудитів здійснюється відповідно до норм внутрішніх документів та/або Стандартів	Д		Аналіз справ внутрішніх аудитів, журналу обліку аудиторських звітів.
	Короткий висновок щодо формування та зберігання матеріалів (справ) внутрішніх аудитів			

Підсумкова оцінка за аспектом 6 «Проведення внутрішніх аудитів. Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка **не може бути вище третього рівня**)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженням	3

	аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функції). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 6 «Проведення внутрішніх аудитів. Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 6 «Проведення внутрішніх аудитів. Документування ходу та результатів внутрішнього аудиту»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/реалізації	Очікувані результати

**Аспект 7 «Реалізація результатів внутрішніх аудитів,
моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження»**

Ключові характеристики

Підрозділом внутрішнього аудиту забезпечено результативність проведення усіх внутрішніх аудитів.

Надані за результатами внутрішніх аудитів рекомендації містять конструктивні пропозиції з удосконалення діяльності установ, щодо яких проводився аудит, та спрямовані на усунення всіх встановлених недоліків та порушень. Рекомендації відповідають визначеним критеріям щодо їх формулювання.

Коментарі відповідальних за діяльність розглядаються та належним чином враховуються підрозділом внутрішнього аудиту.

З результатами кожного проведеного внутрішнього аудиту ознайомлений керівник органу. Вищим керівництвом забезпечується реагування та вжиття заходів за результатами внутрішніх аудитів.

Результати внутрішніх аудитів та надані рекомендації є корисними для зацікавлених сторін.

Підрозділом внутрішнього аудиту запроваджено на практиці ведення моніторингу врахування рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів із наданням документального підтвердження. Такий моніторинг здійснюється до повного впровадження рекомендацій.

У державному органі забезпечено високий рівень врахування та впровадження аудиторських рекомендацій.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Результативні показники внутрішніх аудитів			
1	Результативні показники (недоліки, зокрема у системі внутрішнього контролю, фінансові та нефінансові порушення тощо) встановлено за наслідками всіх проведених внутрішніх аудитів. Аналіз результативних показників за видами порушень і недоліків, кількістю та масштабністю порушених проблем тощо	Д	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються <i>короткі результати інтерв'ю</i> . Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням.	Аналіз звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
			У разі ненадання для дослідження необхідної інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	
2	Наявність фактів встановлення порушень/недоліків зовнішніми контролюючими органами (з тих самих питань та за той самий період, що охоплювався внутрішнім аудитом), які не були встановлені внутрішнім аудитом	К		Аналіз звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту. Аналіз матеріалів зовнішніх контрольних заходів.
Короткий висновок щодо результативних показників внутрішніх аудитів				
2.	Надання та впровадження аудиторських рекомендацій			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають порядок та належні процедури реалізації результатів внутрішніх аудитів з урахуванням вимог Стандартів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Надані за результатами внутрішніх аудитів рекомендації містять конструктивні пропозиції з удосконалення аспектів діяльності установи, щодо яких проводився аудит	К		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівниками структурних підрозділів та установ, у яких проводились внутрішні аудити.
3	За результатами внутрішніх аудитів надаються рекомендації щодо удосконалення функціонування системи внутрішнього контролю, удосконалення системи управління,	К		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	запобігання фактам незаконного, неефективного, нерезультативного використання ресурсів, запобігання виникненню помилок і недоліків у діяльності установи			
4	Надані за результатами внутрішніх аудитів рекомендації спрямовані на усунення всіх встановлених недоліків та порушень	Д		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів.
5	Надані за результатами внутрішніх аудитів рекомендації відповідають фактам, викладеним у матеріалах аудиторського дослідження (базуються на аудиторських висновках)	К		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів.
6	Надані за результатами внутрішніх аудитів рекомендації чітко визначають терміни їх реалізації, відповідальних посадових осіб та очікувані результати	Д		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів.
7	Підрозділом внутрішнього аудиту забезпечено ознайомлення керівника органу з результатами кожного проведеного аудиту	Д		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
8	Вищим керівництвом забезпечується реагування та вжиття заходів за результатами проведення внутрішніх аудитів. Розгляд аудиторських звітів та рекомендацій керівником органу здійснюється своєчасно	К		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
9	Оцінити кількість та причини відхилення рекомендацій керівником органу	Д		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				Аналіз звітності про результати роботи підрозділу внутрішнього аудиту.
10	Результати аудитів та рекомендації за результатами внутрішніх аудитів є корисними для зацікавлених сторін (вищого керівництва, керівників структурних підрозділів, установ тощо)	К		Інтерв'ю з вищим керівництвом, керівниками структурних підрозділів та установ, у яких проводились внутрішні аудити.
11	Результати аудитів та рекомендації за результатами внутрішніх аудитів доведені до всіх зацікавлених сторін (у тому числі відповідальних за діяльність та за їх впровадження)	Д		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів, інших внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівниками структурних підрозділів та установ.
Короткий висновок щодо надання та впровадження аудиторських рекомендацій				
3.	Розгляд коментарів до аудиторських звітів			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту передбачають право відповідальних за діяльність надавати коментарі до аудиторських звітів, а також визначають порядок та процедури розгляду таких коментарів з урахуванням вимог Стандартів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Наявність фактів непогодження об'єктів аудиту із результатами внутрішніх аудитів (зокрема, надання коментарів)	Д		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів.
3	При розгляді коментарів до аудиторських звітів на практиці забезпечено дотримання	К		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	визначеного внутрішніми документами (або Стандартами) порядку їх розгляду			
4	Оцінити причини надання коментарів до аудиторських звітів та результати їх розгляду	Д		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів. Інтерв'ю з керівниками структурних підрозділів та установ, у яких проводились внутрішні аудити.
5	Наявність фактів допущення в аудиторських звітах істотних помилок або недоліків. Забезпечення у таких випадках доведення виправленої інформації до відома всіх осіб, які одержали аудиторський звіт	К		Дослідження матеріалів внутрішніх аудитів, інших внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівниками структурних підрозділів та установ, у яких проводились внутрішні аудити.
Короткий висновок щодо розгляду коментарів до аудиторських звітів				
4.	Організація та здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають порядок та процедури моніторингу врахування рекомендацій за результатами внутрішнього аудиту (у тому числі форми (шаблони) такого моніторингу) з урахуванням вимог Стандартів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Внутрішні форми моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій передбачають чіткі терміни їх реалізації, посадових осіб, відповідальних за реалізацію кожного заходу, а також очікувані результати впровадження рекомендацій	Д		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій, огляд відповідної бази даних.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту передбачають обов'язок об'єктів аудиту щодо надання відповідей на висновки аудитів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
4	Підрозділом забезпечено фактичне здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій та стану їх виконання з урахуванням вимог внутрішніх документів та/або Стандартів (наприклад, шляхом ведення відповідної бази даних)	К		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Моніторинг врахування рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів здійснюється до повного впровадження рекомендацій	Д		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Оцінити фактичний стан впровадження рекомендацій за результатами внутрішніх аудитів (рівень впровадження рекомендацій, кількість рекомендацій, за якими досягнуто результативність тощо)	К		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій. Аналіз звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
7	У підрозділі внутрішнього аудиту наявне документальне підтвердження усунення недоліків і порушень та впровадження аудиторських рекомендацій	Д		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
8	Підрозділ внутрішнього аудиту володіє інформацією щодо рекомендацій, за якими досягнуто результативність	Д		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій. Інтерв'ю з керівником підрозділу.
9	Наявність фактів невиконання аудиторських рекомендацій через їх неякісне формулювання	К		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівниками структурних підрозділів та установ, у яких проводились внутрішні аудити.
10	Підрозділом внутрішнього аудиту вживаються відповідні заходи у разі невиконання аудиторських рекомендацій (направлення листів-нагадувань, видання відомчих наказів, рішень, здійснення інших заходів)	Д		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій. Інтерв'ю з керівником

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
				підрозділу внутрішнього аудиту.
11	Підрозділом внутрішнього аудиту здійснюється періодичне інформування вищого керівництва про стан та результати впровадження аудиторських рекомендацій	К		Дослідження документів, що пов'язані із здійсненням моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій, інших документів, звітів керівництву. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо організації та здійснення моніторингу впровадження аудиторських рекомендацій				

Підсумкова оцінка за аспектом 7 «Реалізація результатів внутрішніх аудитів, моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка **не може бути вище третього рівня**)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	

Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функції). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 7 «Реалізація результатів внутрішніх аудитів,
моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 7 «Реалізація результатів внутрішніх аудитів,
моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/реалізації	Очікувані результати

Аспект 8 «Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту»**Ключові характеристики**

Підрозділом внутрішнього аудиту формалізовано та запроваджено в практичну роботу систему ведення обліку та накопичення звітних даних за результатами внутрішніх аудитів.

Лінії підзвітності/звітування підрозділу внутрішнього аудиту (вищому керівництву, ЦПГ), строки, форми звітування визначено внутрішніми документами та фактично дотримуються на практиці.

Звітність про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту є повною та достовірною.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1. Система обліку звітних даних. Достовірність звітності				
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають порядок, процедури та форми (шаблони) ведення обліку та накопичення звітних даних за результатами внутрішніх аудитів	Д	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю. Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для дослідження необхідної інформації діяльність оцінюється як така, що не відповідає критерію.	Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Підрозділом внутрішнього аудиту запроваджено на практиці систему обліку та	К		Дослідження внутрішніх документів, що стосуються

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	накопичення звітних даних за результатами внутрішніх аудитів (наприклад, ведення інформаційних карт, ведення бази даних тощо)			обліку та накопичення звітних даних. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Система обліку звітних даних містить інформацію за результатами всіх внутрішніх аудитів	Д		Дослідження внутрішніх документів, що стосуються обліку та накопичення звітних даних.
4	Інформація у такій системі обліку звітних даних є достовірною	К		Дослідження внутрішніх документів, що стосуються обліку та накопичення звітних даних.
5	Наявність фактів недостовірності, викривлення звітних даних (звітності форми № 1-ДВА, звітності, що подається керівнику органу), їх невідповідності з аудиторськими звітами	К		Аналіз матеріалів внутрішніх аудитів. Аналіз звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.
	Короткий висновок щодо системи обліку звітних даних та достовірності звітності			
2.	Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту чітко визначають лінії підзвітності/звітування підрозділу внутрішнього аудиту (вищому керівництву та ЦПГ), строки, форми та процедури такого звітування з урахуванням вимог Стандартів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
2	Керівник підрозділу внутрішнього аудиту зі встановленою періодичністю звітує безпосередньо керівнику державного органу про результати діяльності підрозділу	К		Дослідження документів щодо звітування (доповідних записок про результати діяльності з внутрішнього аудиту тощо). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Звітування про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту керівнику державного органу здійснюється за всіма аспектами, визначеними Стандартами та внутрішніми документами	Д		Дослідження документів щодо звітування (доповідних записок про результати діяльності з внутрішнього аудиту тощо). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Результати внутрішнього аудиту раз на рік розглядаються на засіданні колегії державного органу	Д		Дослідження матеріалів колегії.
5	Звітування Центральному підрозділу гармонізації про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту здійснюється відповідно до встановлених вимог (у визначені терміни та за встановленою формою)	К		Дослідження матеріалів листування підрозділу та ЦПГ. Аналіз звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Відсутні суттєві зауваження Центрального підрозділу гармонізації щодо повноти та якості подання звітності про результати діяльності	К		Дослідження матеріалів листування підрозділу та ЦПГ.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	підрозділу внутрішнього аудиту (Звіт форми № 1-ДВА)			Аналіз звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Інформування керівника державного органу щодо необхідності інформування правоохоронних органів та інших зацікавлених органів про результати внутрішніх аудитів здійснюється підрозділом внутрішнього аудиту своєчасно та в усіх визначених випадках	К		Дослідження матеріалів листування підрозділу.
Короткий висновок щодо звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту				

Підсумкова оцінка за аспектом 8 «Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка *не може бути вище третього рівня*)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	

Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функції). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 8 «Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 8 «Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/реалізації	Очікувані результати

Аспект 9 «Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами державної влади»

Ключові характеристики

Підрозділ внутрішнього аудиту системно та всебічно взаємодіє з іншими структурними підрозділами, здійснює консультативну і роз'яснювальну підтримку, зокрема, з питань побудови ефективної системи внутрішнього контролю.

У разі утворення підрозділів внутрішнього аудиту в територіальних органах та/або бюджетних установах державного органу здійснюється координація їх діяльності.

Налагоджено конструктивну взаємодію підрозділу внутрішнього аудиту з іншими органами виконавчої влади, контролюючими та правоохоронними органами.

Взаємодія з ЦПГ здійснюється за всіма аспектами, передбаченими національними Стандартами. Рекомендації ЦПГ враховуються в повному обсязі.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	<i>Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами державного органу</i>			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають порядок та процедури взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами (у тому числі відносини між внутрішнім аудитом та об'єктами аудиту)	Д	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. <i>Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю.</i> Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для дослідження необхідної інформації діяльність	Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
			оцінюється як така, що не відповідає критерію.	
2	Підрозділом внутрішнього аудиту здійснюється взаємодія з іншими структурними підрозділами з питань, пов'язаних з проведенням оцінки ризиків у діяльності державного органу, установ, підприємств та організацій, що належать до сфери його управління	К		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Підрозділом внутрішнього аудиту здійснюється взаємодія з іншими структурними підрозділами з питань підготовки до проведення аудитів, безпосереднього проведення аудиторських досліджень, моніторингу впровадження рекомендацій тощо	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
4	Підрозділом внутрішнього аудиту здійснюється консультаційна і роз'яснювальна підтримка інших структурних підрозділів та підприємств, установ і організацій, що належать до сфери управління державного органу, у тому числі з питань побудови ефективної системи внутрішнього контролю (надання роз'яснень на запити та ініціативно)	Д		Дослідження внутрішнього службового листування підрозділу. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Дослідити інші аспекти та питання взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами державного органу	Д		Дослідження внутрішнього листування. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.
	Короткий висновок щодо взаємодії з іншими структурними підрозділами державного органу			

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
2.	Координація роботи підрозділів внутрішнього аудиту в системі державного органу			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають питання, порядок і процедури координації підрозділом внутрішнього аудиту державного органу діяльності підрозділів внутрішнього аудиту територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери управління державного органу	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
2	Забезпечено розроблення та затвердження єдиних регламентів, порядків проведення внутрішнього аудиту («галузевих» внутрішніх документів з питань проведення внутрішнього аудиту, «галузевої» методології проведення внутрішнього аудиту для застосування як на центральному, так і на територіальному рівні)	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту, методологічних документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
3	Керівником підрозділу внутрішнього аудиту державного органу забезпечено на практиці координацію діяльності підрозділів внутрішнього аудиту територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери управління державного органу, та надання пропозицій щодо забезпечення належної якості проведення внутрішнього аудиту такими підрозділами	К		Дослідження внутрішніх документів з питань взаємодії між підрозділами. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту державного органу. Анкетування керівників підрозділів внутрішнього аудиту територіальних органів, бюджетних установ.
4	Керівниками територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери управління державного органу, забезпечено	К		Дослідження листування між відповідними підрозділами.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	подання планів діяльності з внутрішнього аудиту та звітів про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту керівнику державного органу в установлений ним строк			Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
5	Підрозділом внутрішнього аудиту державного органу формується зведений план діяльності з внутрішнього аудиту в системі державного органу	Д		Аналіз планів діяльності з внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
6	Підрозділом внутрішнього аудиту державного органу формується зведений звіт про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту в системі державного органу	К		Аналіз звітності про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Перед складанням зведеного звіту про результати діяльності підрозділів внутрішнього аудиту в системі державного органу здійснюється аналіз та оцінка достовірності та якості звітів, поданих підрозділами внутрішнього аудиту територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери управління органу	К		Дослідження внутрішніх документів з питань взаємодії між відповідними підрозділами. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
8	Підрозділом внутрішнього аудиту державного органу періодично здійснюється аналіз результатів діяльності підрозділів внутрішнього аудиту територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери	Д		Дослідження внутрішніх документів з питань взаємодії між відповідними підрозділами. Інтерв'ю з керівником

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	управління державного органу, аудиторських звітів тощо			підрозділу внутрішнього аудиту.
9	При проведенні внутрішніх оцінок якості охоплюються питання діяльності підрозділів внутрішнього аудиту територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери управління державного органу	К		Дослідження документів з питань оцінок якості. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
10	Підрозділом внутрішнього аудиту державного органу здійснюється методологічна, роз'яснювальна та консультаційна підтримка діяльності підрозділів внутрішнього аудиту територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери управління державного органу (здійснюється направлення інформаційних, оглядових та роз'яснювальних листів, доводяться листи ЦПГ тощо)	К		Дослідження листування з відповідними підрозділами.
11	Підрозділом внутрішнього аудиту державного органу організовано заходи з підвищення професійного рівня працівників підрозділів внутрішнього аудиту територіальних органів та бюджетних установ, що належать до сфери управління державного органу (проводяться внутрішні навчання, працівники таких підрозділів направляються на навчання, організовані ЦПГ тощо)	Д		Дослідження внутрішніх документів з питань проведених навчань. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо координації роботи підрозділів внутрішнього аудиту в системі державного органу				
3. Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з органами державної влади				
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають порядок та процедури взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту з іншими органами виконавчої влади та	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	правоохоронними органами			
2	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту встановлюють вимоги щодо надання інформації про результати внутрішніх аудитів за зверненням від органів державної влади з урахуванням вимог Стандартів	Д		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
3	На практиці інформація про результати внутрішніх аудитів за зверненням інших державних органів надається з дотриманням вимог законодавства та внутрішніх документів	К		Дослідження зовнішнього листування підрозділу.
4	Інформування правоохоронних органів, уповноважених органів із запобігання корупції та інших зацікавлених органів про результати внутрішніх аудитів здійснюється в усіх визначених випадках	Д		Дослідження зовнішнього листування підрозділу (листи на адресу правоохоронних органів, зовнішніх контролюючих органів). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу.
5	Підрозділом здійснюється взаємодія із зовнішніми контролюючими органами (Рахункова палата, Держаудитслужба), (наприклад, в частині ініціювання проведення контрольних заходів у разі встановлення в ході внутрішніх аудитів ризиків фінансових порушень/зловживань, для дослідження яких підрозділ внутрішнього аудиту немає відповідних повноважень)	Д		Дослідження зовнішнього листування підрозділу (листи на адресу зовнішніх контролюючих органів). Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
6	Дослідити інші аспекти та питання взаємодії підрозділу внутрішнього аудиту з іншими державними органами	Д		Дослідження зовнішнього службового листування підрозділу. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
Короткий висновок щодо взаємодії з органами державної влади				
4. Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з Центральним підрозділом гармонізації				
1	Підрозділом внутрішнього аудиту враховано рекомендації за результатами попередньої зовнішньої оцінки якості внутрішнього аудиту, проведеної ЦПГ (наприклад, затверджено план заходів з реалізації наданих рекомендацій тощо). Оцінити стан виконання та рівень врахування наданих рекомендацій	К		Дослідження зовнішнього службового листування підрозділу з ЦПГ, документів, що підтверджують виконання наданих рекомендацій. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
2	Підрозділом внутрішнього аудиту забезпечено надання Мінфіну копій затверджених планів діяльності з внутрішнього аудиту та змін до них (з урахуванням рекомендацій Мінфіну щодо строків, порядку їх подання та додаткових документів)	Д		Дослідження зовнішнього службового листування підрозділу з ЦПГ.
3	Підрозділом внутрішнього аудиту забезпечено надання Мінфіну звітів про результати діяльності за встановленою формою та у визначені строки (Звіт форми № 1-ДВА)	Д		Дослідження матеріалів листування підрозділу та ЦПГ.
4	Відсутні суттєві зауваження Центрального підрозділу гармонізації щодо якості поданої	К		Дослідження матеріалів листування підрозділу та

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	звітності про результати діяльності підрозділу внутрішнього аудиту, планів діяльності з внутрішнього аудиту, іншої періодичної інформації			ЦПГ.
5	Наявність фактів ігнорування звернень/запитів Мінфіну, несвочасне надання інформації, подання формальної, неякісної інформації на них тощо	К		Дослідження матеріалів листування підрозділу та ЦПГ.
6	Працівники підрозділу внутрішнього аудиту регулярно приймають участь у навчаннях, семінарах, інших заходах, організованих ЦПГ	К		Дослідження документів та інформації з питань навчання, а також моніторингу проведених навчань, що здійснюється ЦПГ.
Короткий висновок щодо взаємодії з ЦПГ				

Підсумкова оцінка за аспектом 9 «Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами державної влади»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка *не може бути вище третього рівня*)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим	

	аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функції). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 9 «Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами
державної влади»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 9 «Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами та з органами
державної влади»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/ реалізації	Очікувані результати

Аспект 10 «Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту»

Ключові характеристики

Процедури та форми проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та складання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту визначено внутрішніми документами та реалізуються на практиці.

Внутрішні оцінки якості включають безперервний моніторинг, періодичний аналіз та оцінки, а також періодичне вивчення позиції зацікавлених сторін. Проведення внутрішніх оцінок якості має відповідне документальне підтвердження.

Методологія проведення внутрішніх оцінок якості є адекватною та охоплює усі аспекти діяльності з внутрішнього аудиту.

З результатами внутрішніх оцінок якості ознайомлені всі працівники підрозділу та вище керівництво.

Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту складається з урахуванням результатів внутрішніх і зовнішніх оцінок якості та визначає перелік заходів, спрямованих на покращення діяльності з внутрішнього аудиту. Виконання заходів, передбачених програмою, забезпечено в повному обсязі. Здійснюється періодичне звітування вищому керівництву про стан виконання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

Підрозділ внутрішнього аудиту має чіткі ключові показники діяльності та забезпечує їх досягнення/виконання.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
1.	Оцінка внутрішніх документів щодо визначення стратегії розвитку підрозділу внутрішнього аудиту			
1	Основні внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту визначають порядок, процедури та форми (шаблони) проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту та складання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту	Д	Зазначаються результати дослідження і оцінки документів і матеріалів за відповідним критерієм. Зазначаються короткі результати проведених інтерв'ю. Зазначається загальний висновок щодо відповідності або невідповідності критерію з коротким (1-2 речення) обґрунтуванням. У разі ненадання для	Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
			дослідження інформації оцінюється як така, що не відповідає критерію. необхідної діяльності	
2	Визначені внутрішніми документами порядок і процедури (методологія) проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту передбачають: - постійний моніторинг діяльності з внутрішнього аудиту, що проводиться керівником підрозділу, - періодичний аналіз діяльності підрозділу внутрішнього аудиту (наприклад, проводиться працівниками підрозділу шляхом самооцінки або іншими працівниками установи, що володіють практичними знаннями у сфері внутрішнього аудиту, періодичні (щорічні) оцінки діяльності за визначеними аспектами)	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
3	Внутрішніми документами визначено відповідальних осіб за здійснення постійного моніторингу діяльності з внутрішнього аудиту та відповідні шаблони, інструменти для безперервного моніторингу	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
4	Визначені внутрішніми документами порядок і процедури (методологія) проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту є адекватними та охоплюють всі основні аспекти діяльності з внутрішнього аудиту	К		Дослідження основних внутрішніх документів з питань внутрішнього аудиту.
	Короткий висновок щодо оцінки внутрішніх документів			

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
2.	Проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту			
1	Підрозділом забезпечено фактичне проведення внутрішніх оцінок якості відповідно до визначеної внутрішніми документами методології та періодичності в повному обсязі	К		Дослідження внутрішніх документів за результатами проведення внутрішніх оцінок якості.
2	Постійний моніторинг діяльності з внутрішнього аудиту є компонентом повсякденної діяльності підрозділу та здійснюється послідовно відповідальними особами, визначеними внутрішніми документами. Існує документальне підтвердження здійснення такого моніторингу	К		Дослідження внутрішніх документів, матеріалів аудиторських звітів тощо.
3	Оцінити частоту та кількість проведених періодичних оцінок/самооцінок (періодичного аналізу), шаблони та інструменти, які використовуються для їх проведення на практиці	К		Дослідження внутрішніх документів за результатами проведення внутрішніх оцінок якості.
4	Оцінити об'єктивність проведених внутрішніх оцінок якості (наприклад, шляхом порівняння результатів внутрішньої та зовнішньої оцінки якості за визначеними аспектами діяльності з внутрішнього аудиту)	Д		Дослідження внутрішніх документів за результатами проведення внутрішніх оцінок якості.
5	Наявність фактів погіршення рівня (оцінки) відповідного аспекту діяльності з внутрішнього аудиту порівняно з попередньо проведеною оцінкою (внутрішньою або зовнішньою)	К		Дослідження внутрішніх документів за результатами проведення оцінок якості.
6	Результати проведених зовнішніх та	К		Дослідження внутрішніх

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
	внутрішніх оцінок якості/самооцінок враховано у програмі забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту			документів за результатами проведення внутрішніх оцінок якості, програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.
7	Всі працівники підрозділу внутрішнього аудиту ознайомлені з результатами внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту	Д		Дослідження внутрішніх документів за результатами проведення внутрішніх оцінок якості. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
8	Забезпечено інформування керівника державного органу про результати всіх проведених внутрішніх оцінок якості	К		Дослідження внутрішніх документів щодо звітування керівнику державного органу (доповідних записок). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
	Короткий висновок щодо проведення внутрішніх оцінок якості внутрішнього аудиту			
3.	Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту			
1	Програма забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту складається щорічно за встановленою внутрішніми документами формою	К		Дослідження програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.
2	Програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту затверджуються керівником установи	Д		Дослідження програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
3	Програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту визначають перелік заходів, спрямованих на покращення діяльності з внутрішнього аудиту	К		Дослідження програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.
4	Програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту враховують результати проведених внутрішніх оцінок якості	К		Дослідження внутрішніх документів за результатами проведення внутрішніх оцінок якості. Дослідження програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.
5	Програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту включають заходи за результатами зовнішніх оцінок якості внутрішнього аудиту	К		Дослідження програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту.
6	Підрозділом внутрішнього аудиту забезпечується фактичне виконання завдань та заходів, визначених у програмах забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту. Оцінити повноту виконання завдань і заходів програми, досягнення очікуваних результатів	К		Дослідження інформації про стан виконання програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
7	Забезпечується періодичне звітування керівнику державного органу про наявність та стан виконання програми забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту	Д		Дослідження внутрішніх документів щодо звітування керівнику державного органу (доповідних записок). Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.

№ з/п	Критерії оцінки	Тип критерія (К – ключовий, Д – другорядний)	Результати оцінки	Методи дослідження
8	Всі працівники підрозділу внутрішнього аудиту ознайомлені з програмою забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту	Д		Дослідження внутрішніх документів за результатами проведення внутрішніх оцінок якості. Інтерв'ю з керівником та працівниками підрозділу внутрішнього аудиту.
9	Підрозділ внутрішнього аудиту має чіткі ключові показники діяльності (кількісні та/або якісні вимірювані індикатори), в тому числі для оцінки ефективності роботи підрозділу та використання при проведенні оцінок якості	Д		Дослідження внутрішніх документів установи. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
10	У практику роботи підрозділу внутрішнього аудиту запроваджене періодичне вивчення позиції зацікавлених сторін (вищого керівництва та установ-об'єктів аудиту) щодо діяльності підрозділу, в тому числі з метою визначення аспектів діяльності, які потребують удосконалення, а також оцінки користі від діяльності підрозділу внутрішнього аудиту для установи	Д		Дослідження внутрішніх документів. Інтерв'ю з керівником підрозділу внутрішнього аудиту.
	Короткий висновок щодо програм забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту			

Підсумкова оцінка за аспектом 10 «Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту»:

(у випадку суттєвої невідповідності діяльності з внутрішнього аудиту встановленим вимогам за одним або більше ключовими критеріями підсумкова оцінка *не може бути вище третього рівня*)

Рівні	Оцінювання за відповідними рівнями	Підсумкова оцінка установи з відповідним обґрунтуванням (у рядку, що відповідає обраному рівню, стисло зазначається загальний висновок щодо оцінки діяльності установи за відповідним аспектом та причини (доказова база) віднесення установи до обраного рівня)
Рівень 1 «Становлення»	Невідповідність діяльності з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом встановленим вимогам (повністю не відповідає всім або більшості з визначених критеріїв оцінки).	
Рівень 2 «Розвиток»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом суттєво не відповідає встановленим вимогам (суттєва невідповідність за багатьма критеріями) та потребує налагодження і значного удосконалення.	
Рівень 3 «Діяльність»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом частково не відповідає встановленим вимогам (часткова невідповідність за декількома критеріями), що перешкоджає повноті реалізації та розвитку функції внутрішнього аудиту. Існує потреба в подальшому удосконаленні діяльності з внутрішнього аудиту.	
Рівень 4 «Зрілість»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом загалом здійснюється на належному рівні, проте мають місце	

	окремі несуттєві випадки недоліків або невідповідності встановленим вимогам (які не є критичними та не впливають на ефективність реалізації функцій). В установі існують резерви для подальшого розвитку функції внутрішнього аудиту.	
Рівень 5 «Приклад»	Діяльність з внутрішнього аудиту за дослідженим аспектом повністю відповідає як встановленим вимогам, так і найкращій практиці, та може слугувати прикладом для інших підрозділів внутрішнього аудиту.	

**Основні характеристики діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 10 «Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту»**

Сильні сторони	Слабкі сторони
Тезисно зазначаються гарні/успішні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості	Тезисно зазначаються недоліки, негативні практики в діяльності підрозділу, відмічені в ході проведення оцінки якості, які потребують виправлення/покращення
...	...

**Рекомендації щодо удосконалення діяльності з внутрішнього аудиту
за аспектом 10 «Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту»**

№ з/п	Рекомендовані заходи	Відповідальні виконавці	Строки виконання/реалізації	Очікувані результати

Підсумкові (узагальнені) результати оцінки якості внутрішнього аудиту

Аспекти, що досліджувались	Підсумкова оцінка (відповідно до визначених критеріїв та методології)				
	Рівень 1: «Становлення»	Рівень 2: «Розвиток»	Рівень 3: «Діяльність»	Рівень 4: «Зрілість»	Рівень 5: «Приклад»
1. Організаційно-правові засади функціонування підрозділу					
2. Кадрова політика підрозділу внутрішнього аудиту					
3. Внутрішні документи з питань внутрішнього аудиту					
4. Планування діяльності з внутрішнього аудиту					
5. Організаційні аспекти проведення внутрішніх аудитів					
6. Проведення внутрішніх аудитів. Документування ходу та результатів аудиту					
7. Реалізація результатів внутрішніх аудитів, моніторинг врахування рекомендацій та результатів їх впровадження					

Аспекти, що досліджувались	Підсумкова оцінка (відповідно до визначених критеріїв та методології)				
8. Звітування про діяльність підрозділу внутрішнього аудиту					
9. Взаємодія підрозділу внутрішнього аудиту з іншими структурними підрозділами, органами влади та ЦПГ					
10. Заходи із забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту					
Загальна оцінка (рівень) діяльності з внутрішнього аудиту (та підсумковий середній бал)					